Tervetuloa Merihaan kehittämisen tilannekatsaukseen ja keskustelutilaisuuteen!

Tilaisuus alkaa klo 17:00.

Tilaisuus nauhoitetaan.

Helsinki

Illan tilaisuudesta:

- Tilaisuudessa käydään läpi Merihaan kehittämisen nykytilannetta ja esitellään alueella tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä.

- Tilaisuudessa on **mahdollista esittää kysymyksiä ja käydä keskustelua chatin kautta**. Tilaisuuden esittäjät vastaavat kysymyksiin chatissa ja kysymyksiä nostetaan keskusteluun tilaisuuden loppupuolella.

Tänään esitettävät materiaalit sekä tilaisuuden tallenne löytyvät jälkikäteen netistä:

- Esiteltävät materiaalit ja tilaisuuden tallenne ladataan hel.fi/keskusta -sivulle Merihaka-kohtaan.
- Usein kysytyt kysymykset löytyvät osoitteesta https://www.uuttahelsinkia.fi/fi/keskusta/usein-kysyttya-merihaka

Uutta Helsinkiä → Keskusta → Usein kysyttyä: Merihaka

Keskusta

Usein kysyttyä: Merihaka

Merihaan kehittäminen on tullut ajankohtaiseksi yksittäisten maanomistajien taholta, joiden toiveena on kehittää aluetta sekä sen kiinteistöjä. Kaupunki aloittaa yhdessä osallisten kanssa koko aluetta koskevan kaavamuutosprosessin. Merihaan verkkotilaisuus 12.4. käynnistää keskustelun alueen tulevaisuudesta.

4

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

Merihaan kehittäminen

Tilannekatsaus ja keskustelutilaisuus
12.4.2022 kello 17–19

Irene Siljama,
Helsingin kaupungin asemakaavoitus

Helsinki

Merihaan kehittäminen

1. Ympäristössä tapahtuvia muutoksia
    - 1.1 Sörnäistenranta
    - 1.2 Hakaniementori
    - 1.3 Hakaniemenranta
    - 1.4 Merihaansilta & pikaraitiotie
2. Kehittämisen lähtökohdat
    - 2.1 Alueen maan- ja kiinteistönomistajien tahtotila
    - 2.2 Kaupungin strategiset tavoitteet
    - 2.3 Tehdyt tutkimukset ja selvitykset
3. Suunnittelutyön vaiheet
    - 3.1 Info- & keskustelutilaisuus
    - 3.2 Kesän / syksyn työpajat (skenaariotyö)
    - 3.3 Historiallisten arvojen tunnistaminen
    - 3.4 Suunnitteluperiaatteet
    - 3.5 Tulevat kaavamuutokset & kehittäminen

Helsinki

1. Ympäristössä tapahtuvia muutoksia

1. Sörnäistenranta
2. Hakaniementori
3. Hakaniemen hotelli
4. Hakaniemenranta
5. Nihti (Merihaansilta & pikaraitiotie)

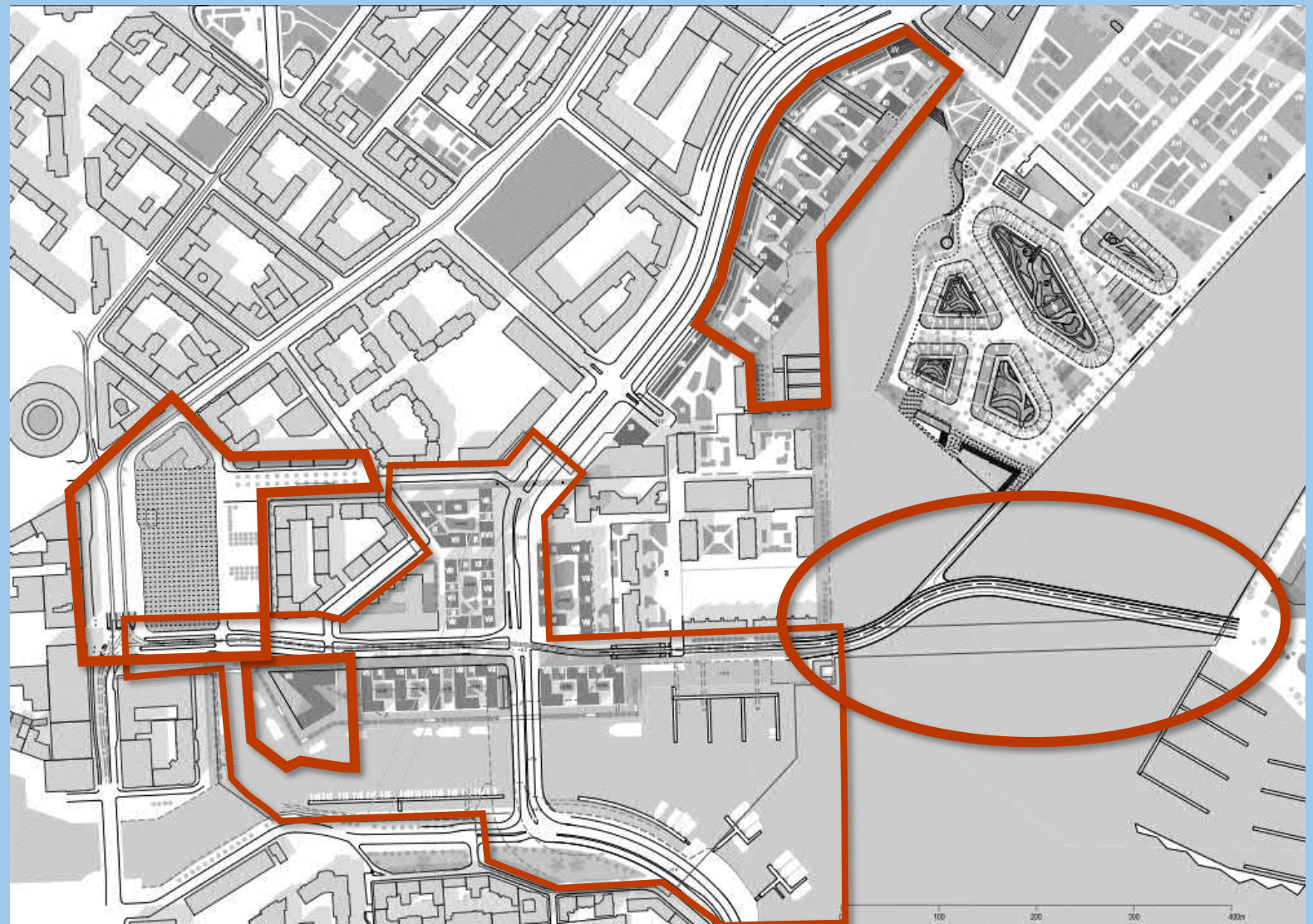

Helsinki

https://kartta.hel.fi/

> Aineistot

> kaavoitus ja liikennesuunnittelu

> Voimassa olevat

> Asemakaavat

> Asemakaavahakemisto

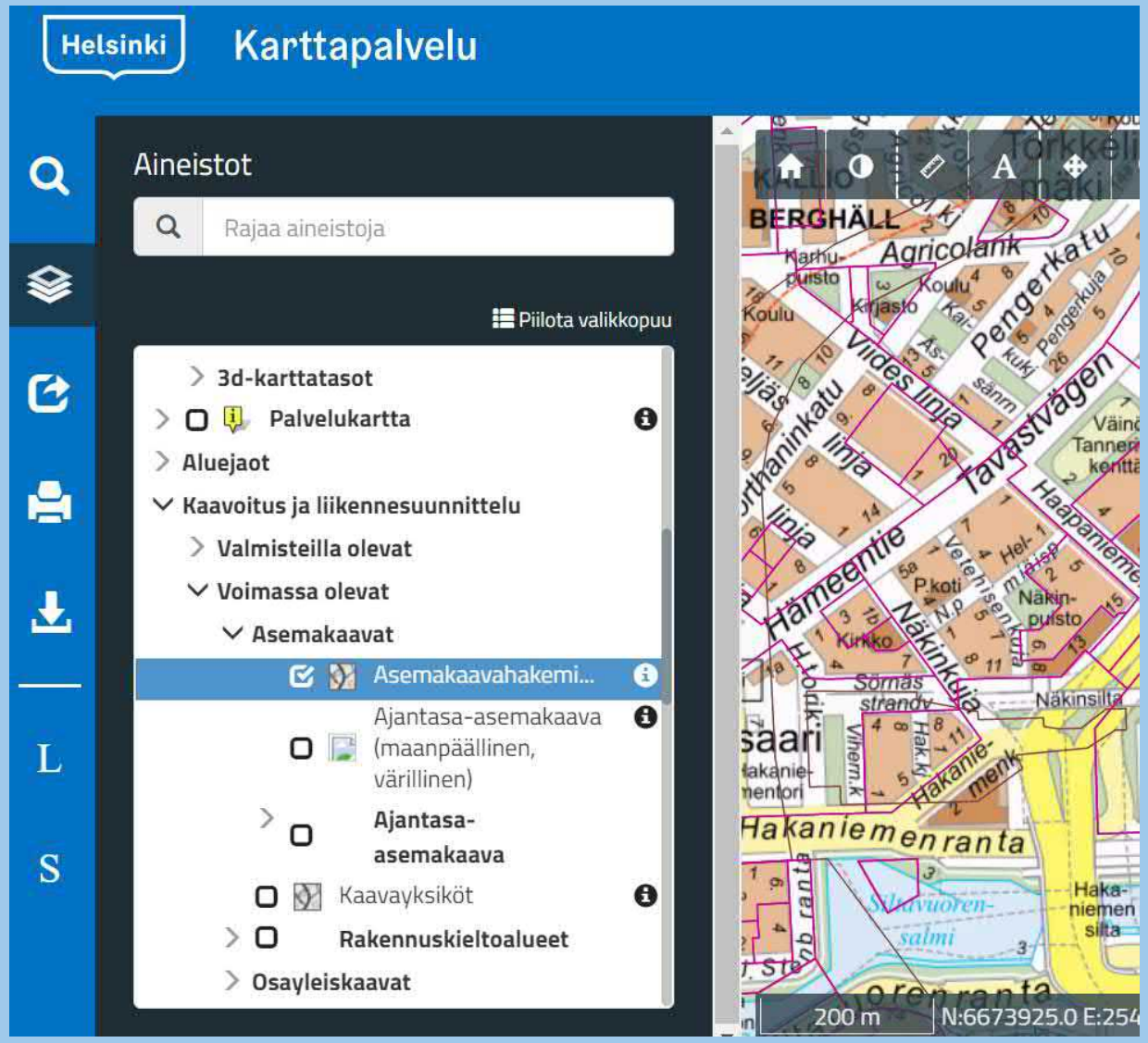

Helsinki

Hakaniemenrannan ja Merihaan ympäristön suunnitteluperiaatteet

KSLK 28.10.2014

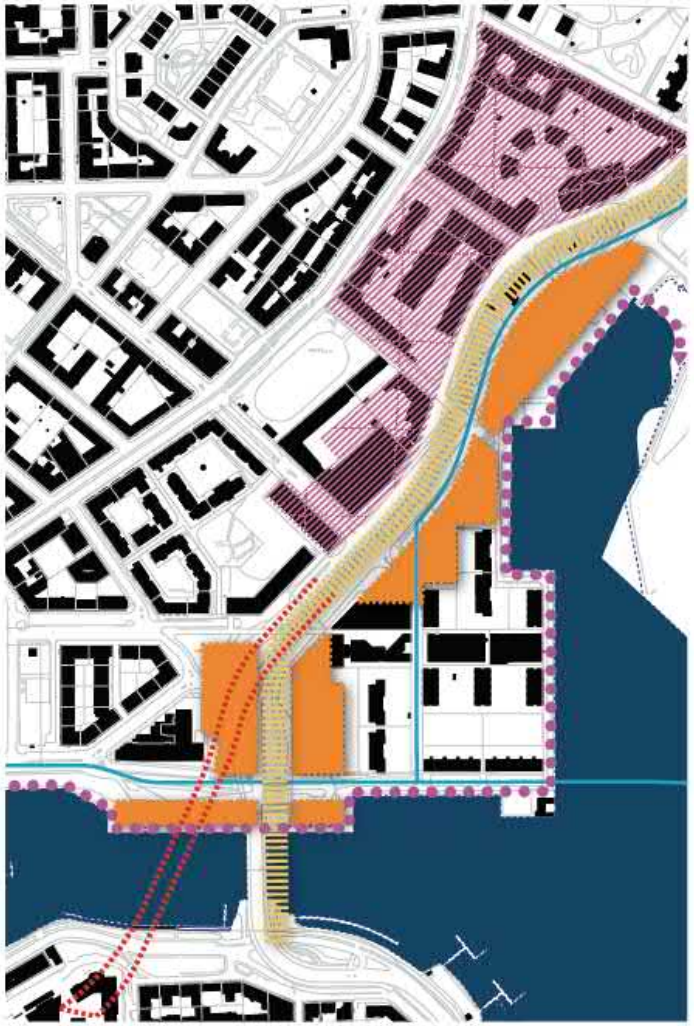

rakennetut alueet

RKY 2009 (Osuusliikkeiden ja teollisuuden Sörnäinen)

Sörnäisten rantatien uusi linjaus

keskustatunnelivaraus

raitiotielinjaus

julkinen rantareitti

Helsinki

Kaupunkirakenne

1. Hakaniemenrannasta ja Merihaan ympäristöstä suunnitellaan osa kantakaupunkia. Kaupunkirakenteen tiivistäminen ja kaupunkikuvaa kehitetään houkuttelevaksi osaksi kantakaupunkia.

Mitoitus

2. Aluetta suunnitellaan noin 2 500 asukkaalle. Asuinkerrosala tavoite on n. 100 000 k-m². Lisäksi alueelle suunnitellaan toimitila-, palvelu- ja liikerakentamista.

Asuminen

3. Aluetta suunnitellaan pääosin asumiseen.

4. Asuminen liittyy viihtyisään ja korkeatasoiseen pihaympäristöön. Pihat suunnitellaan kansipihoina.

Työpaikat ja palvelut

5. Työpaikkarakentaminen sijoittuu Sörnäisten rantatien varteen. Tavoitteena on, että työpaikkarakentamista ja asumista voidaan yhdistää hybridikortteleissa.

6. Hakaniemenrannan täydennysrakentaminen on luonteeltaan julkista.

7. Julkiset ja kaupalliset palvelut sijoittuvat pääosin rakennusten kivijalkakerrokseen.

8. Merellisten palveluiden vaatimat varaukset otetaan huomioon suunnittelussa.

Virkistys

9. Helsingin seudullinen Rantareitti huomioidaan suunnittelussa. Alueen rannat säilyvät julkisina.

10. 10960 asemakaavassa osoitettu Väinö Vähäkallion puisto rajataan suunnitelmassa uudelleen tiiviimpänä kaupunkipuistona Suvilahden rantaan. Sörnäisten rantatien uuden linjauksen ja puiston väliin sijoittuvat rakennusmassat suojaavat liikenteen haittavaikutuksilta ja parantavat puiston käytettävyyttä.

11. 10960 asemakaavassa osoitettu Miina Sillanpään aukio säilyy nykyisellä paikallaan.

Liikenne

12. Uusi silta suunnitellaan siten, että se liittyy katuverkkoon tasossa Siltavuoresalmen molemmin puolin

13. Suunnittelussa huomioidaan keskustatunnelin itäpään varaus Sörnäisten rantatiellä.

14. Suunnittelussa varaudutaan raitiotieverkon laajentumiseen Kalasataman suuntaan sekä Kruunuvuorenranta-Sompasaari-Keskusta raitiotien linjausvaihtoehtoon Hakaniemen kautta.

15. Suunnittelussa huomioidaan 10960 asemakaavassa osoitettu Sörnäisten rantatien uusi linjaus.

16. Alueen pysäköinti suunnitellaan rakenteellisena ja keskitettynä. Suunnittelussa varaudutaan yhteiskäyttöautopaikkoihin ja tutkitaan vuorottaispysäköintiä.

17. Jalankulun ja pyöräilyn verkoston vahvistaminen.

Kaupunkikuva

18. Suvilahden ympäristö muuttuu rakentamisen myötä merkittävästi. Rakennusten ympäröivä lahti muodostuu urbaaniksi sisälahdeksi, jota kiertävät rakennetut puistot.

19. Jalankulun ja pyöräilyn reitit täydentyvät. Hakaniemen silta, Sörnäisten rantatie, Hakaniemenranta ja Hakaniemenkatu ovat osa pyöräilyn pääverkkoa.

20. Sörnäisten rantatie on autoliikenteen mitoitukseltaan pääkatu.

Teknistalouden suunnittelu ja ympäristöterveydelliset lähtökohdat

21. Savialueiden laajuus, alueellinen vakavuus ja pohjanvahvistustarve edellyttävät selvittämistä ja huomioon ottamista rakentamisen teknisten edellytysten ja taloudellisen toteutuskelpoisuuden varmistamiseksi.

22. Teknisen huollon verkostojen toiminnan ja rakenteiden turvaaminen ja yhteensovittaminen on varmistettava jatkosuunnittelussa.

23. Maaperän pilaantuneisuus selvitetään riittävän turvallisuuden ja terveellisyyden varmistamisen ja taloudellisen toteutuskelpoisuuden kannalta.

24. Merialueiden ruoppaus- ja täyttötarpeet selvitetään jatkosuunnittelussa.

25. Hanasaaren energiahuoltotoimintojen normaalitoiminnan ja poikkeustilanteiden vaikutukset otetaan huomioon suunnittelussa. Suunnittelussa noudatetaan Seveso-laitoksille sovellettavaa menettelyä.

Kaavatalous

26. Alueen suunnittelun pohjaksi laadittujen teknistaloudellisten selvitysten pohjalta laaditaan rakentamisen kustannusarvio, joka otetaan huomioon alueen suunnittelussa. Tavoitteena on, että alueen rakentaminen on kaavataloudellisesti kannattavaa haastavista lähtökohdista huolimatta.

Ilmastonmuutos ja ekologia

27. Kantakaupungin täydennysrakentaminen tiiviisti vastaa ilmastonmuutoksen torjunnan tavoitteita.

1.1 Sörnäistenranta

Kaava mahdollistaa Suvilahden ja Sörnäisten rantatien välisen alueen täydennysrakentamisen, Sörnäisten rantatien uuden linjauksen myötä. Tavoitteena on tiivistää kaupunkirakennetta, lisätä viihtyisyyttä sekä edistää kestävien liikkumismuotojen lisäämistä ja rantojen toimintoja.

Kerrosalaa syntyy n. 55 000 k-m2, sekä asumista että liiketiloja.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä syksyllä 2016 ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä loppuvuodesta 2016. Ehdotus vaihe on tällä hetkellä työn alla ja tulee seuraavaksi nähtäville. Sen jälkeen tarkistettu ehdotus 2023.

Helsinki

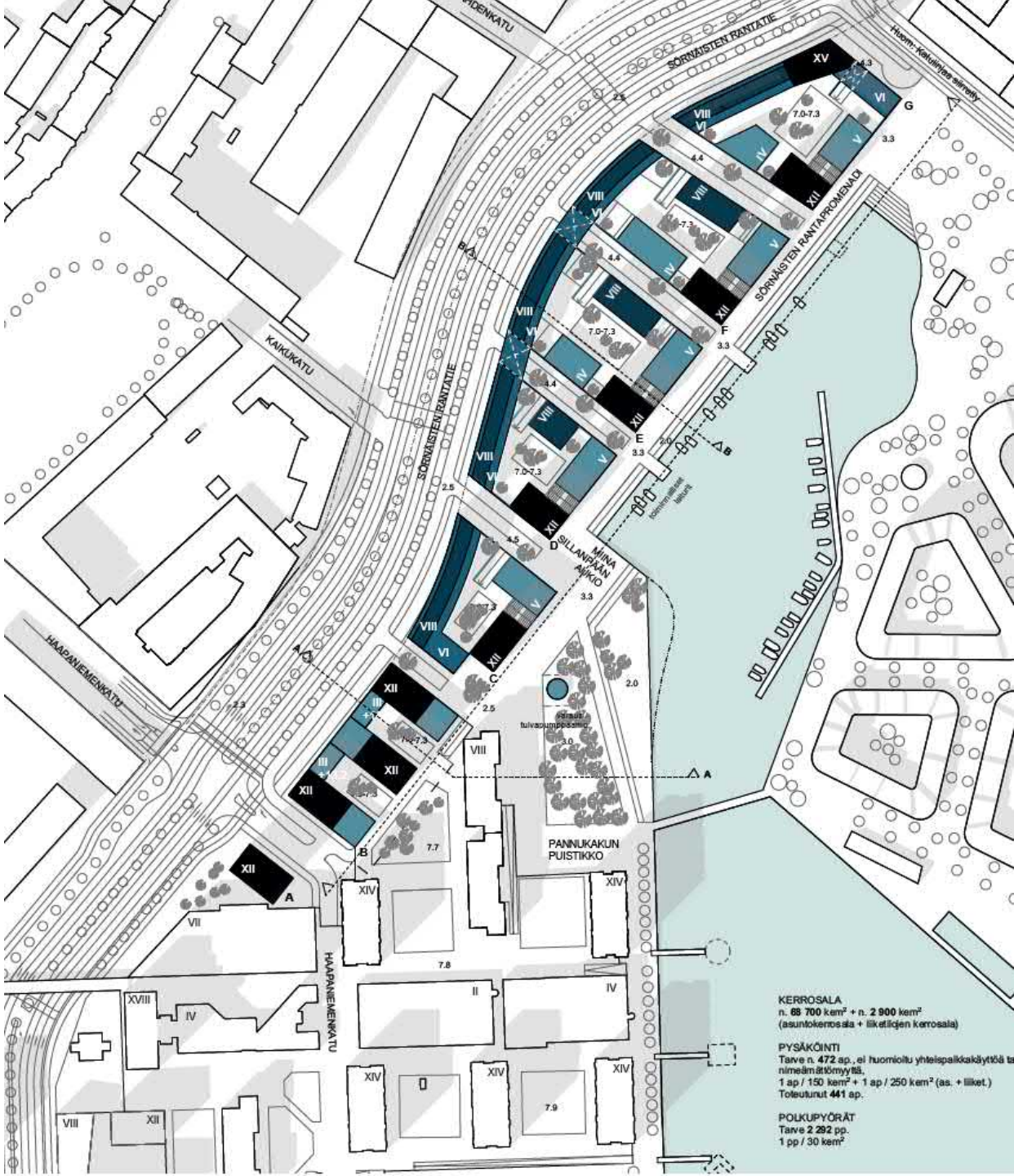

1.2 Hakaniementori

Tavoitteena on kehittää torialuetta ja sen lähiympäristöä kaupallisesti ja liikenteellisesti keskusta-alueena sekä parantaa kaupunkikuvaa, yleistä toiminnallisuutta, valaistusta ja laatutasoa.

Hakaniementoria ympäröiviä liikennealueita on kavennettu, torin alapuolelle sallitaan huoltopiha ja pysäköintilaitos ja alueelle on lisätty pyöräteitä ja suojateitä.

Kaavatyö aloitettiin kaupungin aloitteesta.

Maanalainen huoltopiha ja pysäköintilaitos on työn alla, kuten myös kauppahallin kunnostus.

Helsinki

1.3 Hakaniemenranta

Kaava 12575, v. 2021

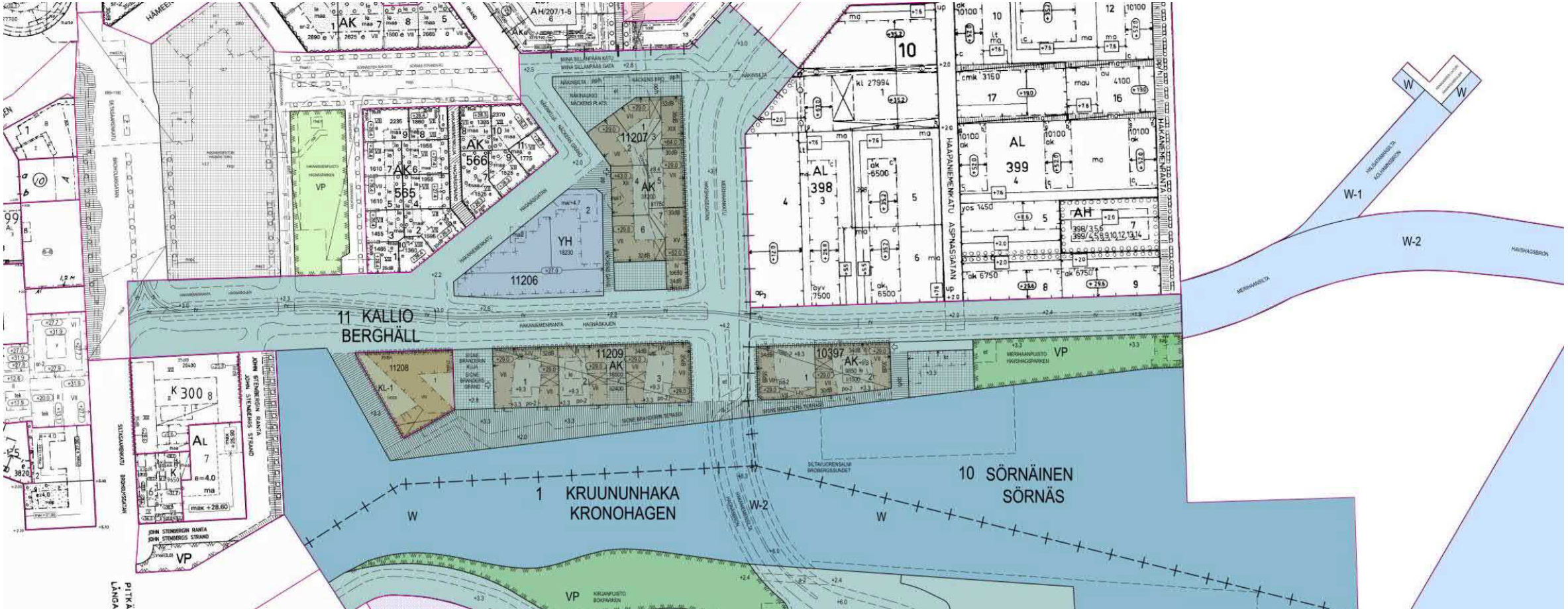

Hakaniemenrannan kaavaratkaisu mahdollistaa Kruunusillat -pikaraitiotieyhteyden Kalasataman Nihdin suunnasta Hakaniemen kautta kohti keskustaa, Hakaniemensillan uuden linjauksen, uutta julkista rantaa, kaksi rantapuistoa, kolme uutta asuinkorttelia sekä kaksi venesatamaa.

Kaavaratkaisun tavoitteena on luoda Hakaniemen ympäristöön uutta laadukasta, monipuolista julkista tilaa meren äärelle sekä vahvistaa Hakaniemen ominaispiirteitä, vetovoimaisuutta ja sen asemaa osana keskustan kaupunkirakennetta.

Helsinki

Helsinki

MERIHAANPUISTO

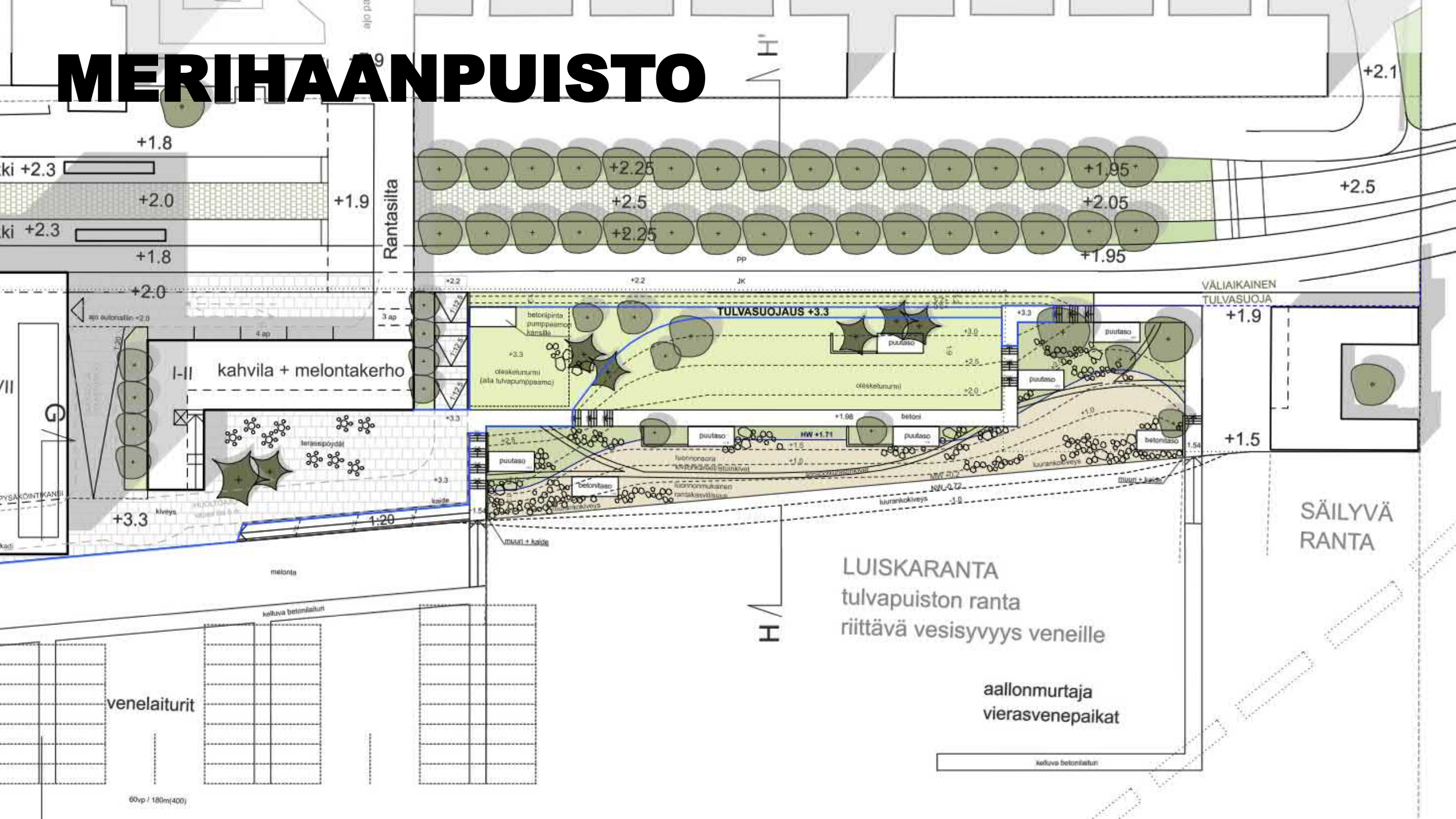

RAITIOTIEYHTEYS LAAJASALOON – SPÅRVÄGSFÖRBINDELSE TILL DEGERÖ

- Kruunusillat-raitiotie / Spårväg Kronbroarna / Crown Bridges Light Rail
- Toinen rakennusvaihe / Andra byggnadsskedet / Second building phase
- Pysäkki / Hållplats / Stop
- Päätepysäkki / Ändhållplats / Final stop
- Uusi silta / Ny bro / New bridge
- Kalasataman raitiotie / Fiskehamnens spårväg / Kalasatama Light Rail
- Mahdollinen rataosuus / Möjlig linje / Possible track section

KRUUNUSILLAT

Helsinki

9.3.2022

1.4 Nihti

Kaava 12576, v. 2020

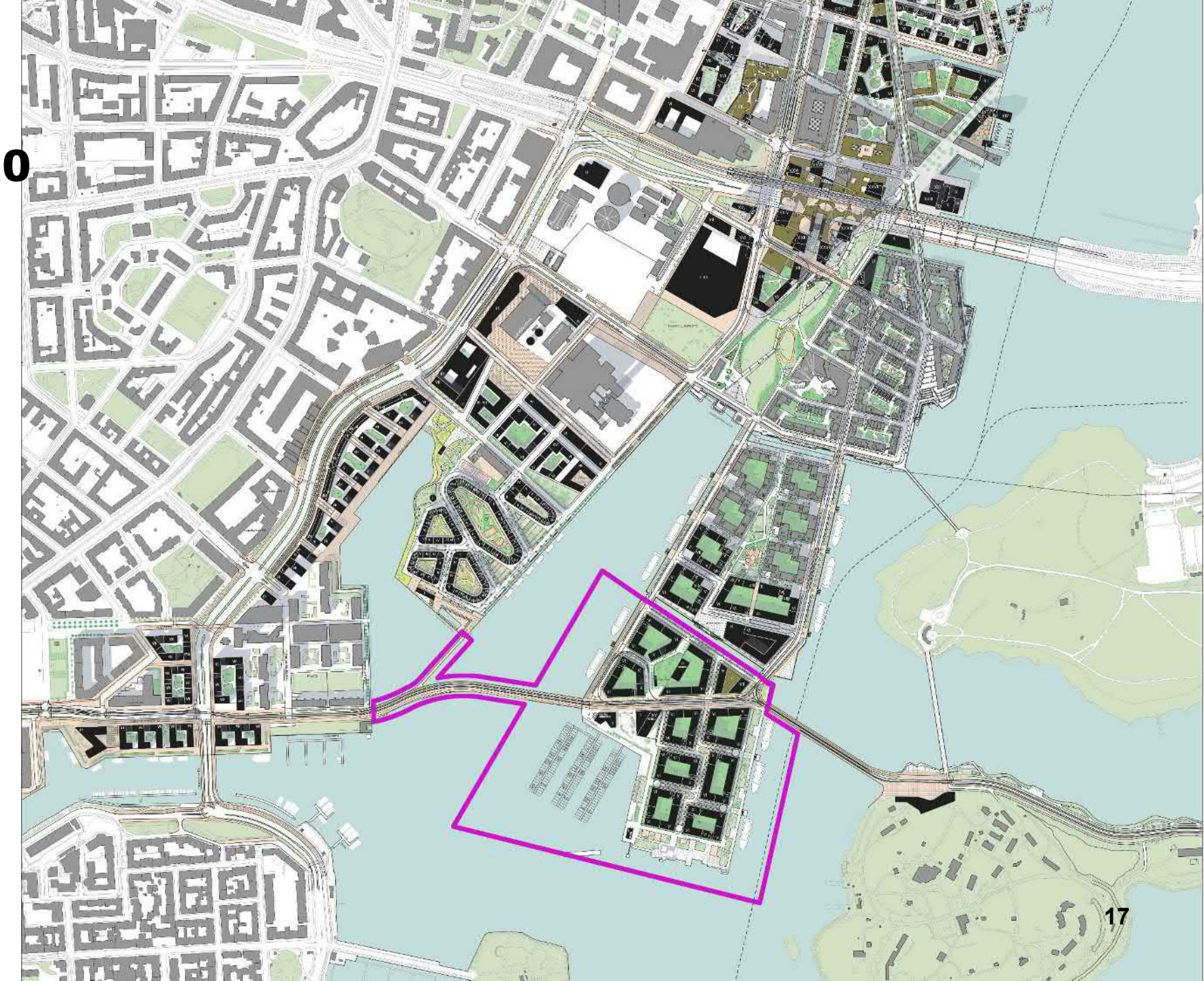

Helsinki

NIHTI – LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN
KAUPUNKIKUVA JA KAUPUNKIRAKENNE

Helsinki
Helsingfors

Merihaansilta on uusi silta, joka tulee yhdistämään Merihaan Nihtiin eli Kalasatamaan kuuluvan Sompasaaren eteläosaan.

Merihaansilta liittyy länsipäästään Hakaniemenrantaan ja itäpäästään Nihdin Konttisatamankadun ja Sompasaarenkadun liittymään.

Sillan rakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 2023. Aikatauluun vaikuttaa Hanasaaren voimalan meritse tapahtuvan hiilikuljetuksen loppumisen aikataulu.

www.kruunusillat.fi

'Merihaansilta pohjoisesta päin' – www.kruunusillat.fi

2. Kehittämisen lähtökohdat

2.1 Alueen omistajien tahtotila

Kaupungille on tullut paljon kyselyitä yksittäisiltä maanomistajilta, joiden toiveena on kehittää Merihaan aluetta ja kiinteistöjään. Näiden myötä alueen kehittämisestä on tullut ajankohtainen. Koska Merihaka on omaleimainen kokonaisuus, on kaupungin tavoitteena tarkastella aluetta kokonaisuutena, yksittäisten hankkeiden sijaan.

Ymmärtääksemme olemassa olevilla rakennuksilla ja rakenteilla on myös suuri kunnostustarve, jota kokonaisuuden kehittäminen voi tukea.

SUUNNITTELUEHDOTUKSIA on esitetty kohteisiin:

- Paikoitustalo, Haapaniemenkatu 10
- Paikoitustalo, Hakaniemenranta 10
- HOAS, Hakaniemenranta 12
- Palloiluhalli, Hakaniemenranta 24
- Merihaan torni, Haapaniemenkatu 9

Paikoitustalot ja HOAS,

Haapaniemenkatu 10, Hakaniemenranta 10 ja 12

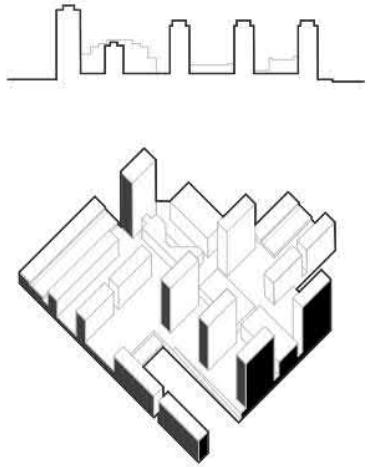

Kaupunkikuva

Merihaka on kokonaisuus, joka tunnetaan jylhästä hahmostaan ja karusta ulkokuorestaan. Kaupunkirakenne on selkeä, joskin sen reuna muodostaa monin paikoin läpäisemättömän rajan ympäröivään kaupunkiin. Erityisesti merellinen siluetti on tunnusomaisinta Merihakaa.

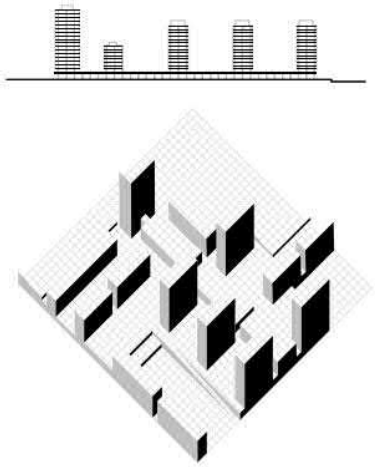

Megastruktuuri

Rakenteelliseti Merihaka on kunnianhimoinen projekti. Tavoitteena oli luoda koko kaupunginosaan täysin modulaarinen rakennejärjestelmä, jonka perusyksikkö on kolmen autopaikan levyinen ruutu.

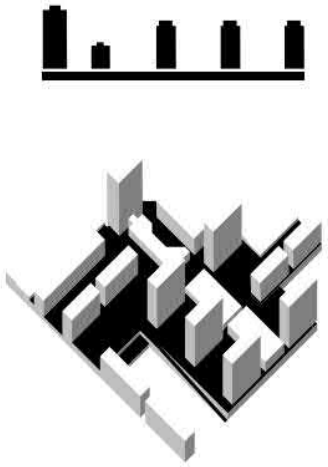

Kaupunkitila

Kortelirakenne on aikauden ihanteiden mukaisesti korostetun yksinkertainen; matalan jalustaosan päälle on sijoitettu järjestelmällisesti rakennuksia. Lähes kaikkialle ulottuvan pihakannen ajateltiin jatkuvan koko kaupunginosan läpi muodostaen perustason, joka on julkista kaupunkitilaa.

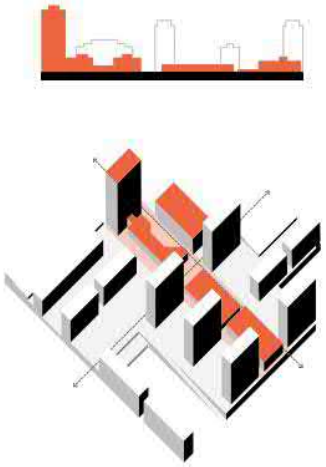

Palveluakseli

Palveluakseli on Merihaan kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti poikkeava ydin. Palveluakselillla mittakaava on inhimillinen ja kaupunkitilan luonne muuttuu tiiviimmäksi. Palloilutalo muodostaa näkymäakselin toiminnallisen päätepisteen ja Meritorni kaupunkikuvallisen kiintopisteen koko kaupunginosalle akselin toisessa päässä. Akselin kanssa risteää Haapaniemenkadun suuntainen näkymäkseli kansitasolla. Risteyskohdan voi ajatella olevan alueen keskipiste.

Helsinki

Palloiluhalli ja Merihaan torni,
Hakaniemenranta 24 ja Haapaniemenkatu 9

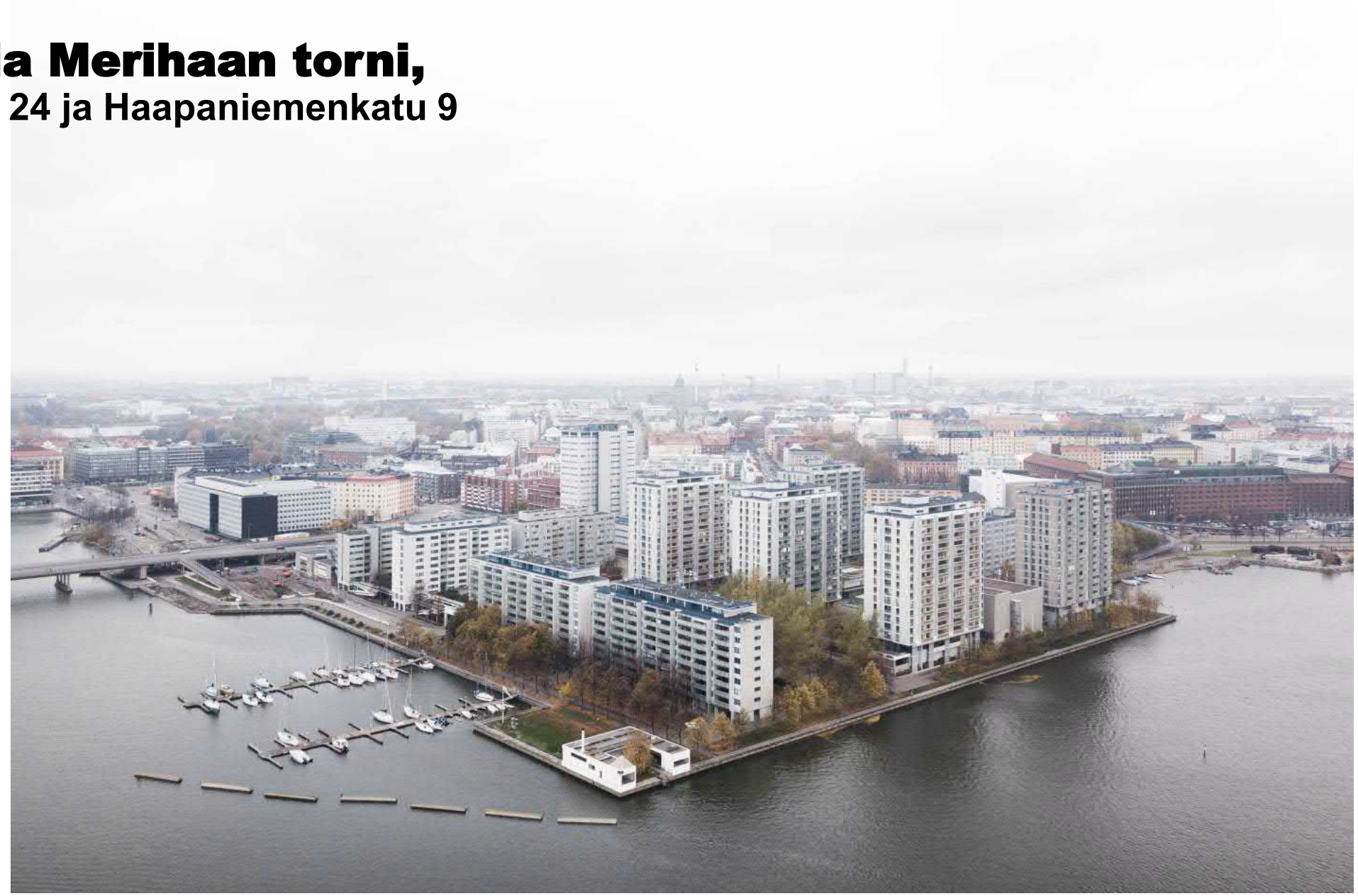

Helsinki

2.2 Kaupungin strategiset tavoitteet

Merihaan kehittäminen; sen yhdistäminen ympäristössä tapahtuvaan muutokseen, täydennysrakentaminen sekä palvelujen parantaminen, on kaupungin tavoitteiden mukaista.

Tavoitteita ohjaavat sekä **Yleiskaava 2016** että **Helsingin kaupunginstrategia 2021-2025, Kasvun paikka**. Tästä syystä alueen kehittäminen on kaupungin osalta toivottua.

Kaupunki itse ei voi kehittää tai rakentaa yksityisomistuksessa olevalle maalle.

Yleiskaava 2016

Yleiskaavassa Merihaan alue on C2, eli Keskusta-aluetta. C2 aluemerkintä kuvaillaan näin:

”…[aluetta] kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muutoksissa on varmistettava kantakaupungille ominaisen, toiminnallisesti monipuolisen ja sekoittuneen rakenteen säilyminen sekä liike- ja toimitilojen riittävä määrä. Käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä tulee tehdä alueellinen tarkastelu. Aluetta kehitetään kestävien kulkumuotojen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn, ehdoilla…”

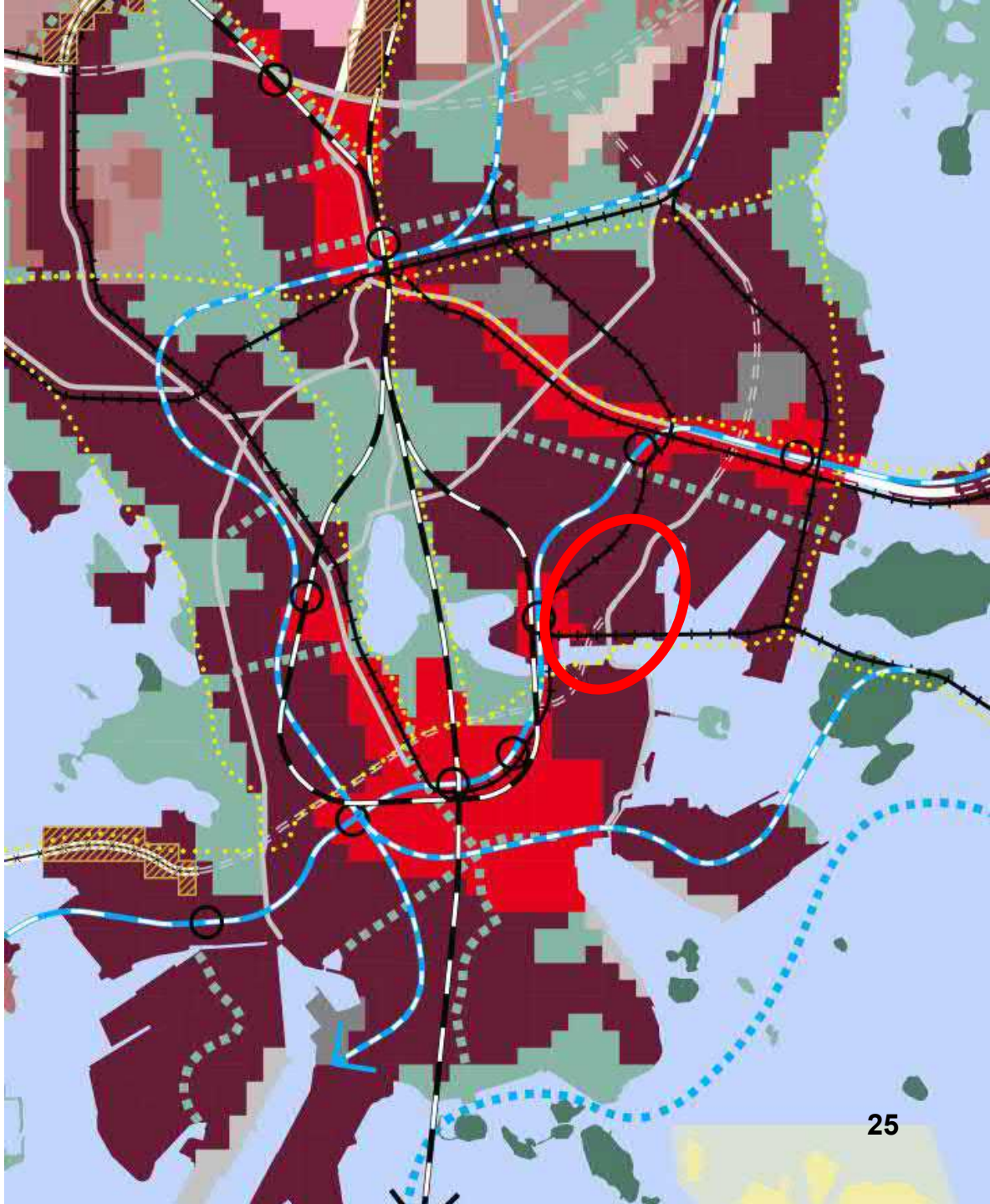

Helsinki

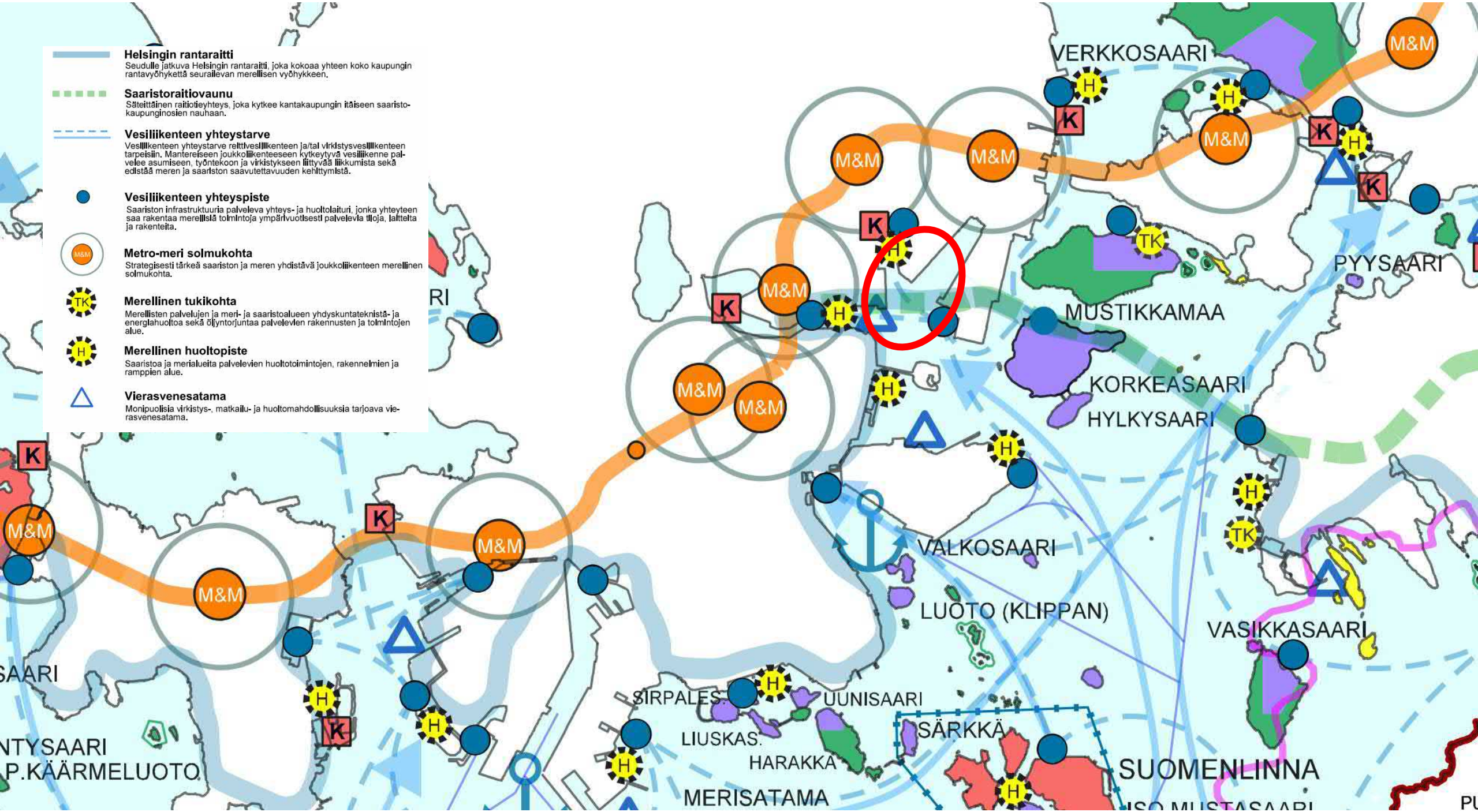
Helsingin rantaraitti
Seudulle jatkuva Helsingin rantaraitti, joka kokoaa yhteen koko kaupungin rantavyöhykettä seurailevan merellisen vyöhykkeen.
Saaristoraitiovaunu
Säteittäinen raitiotieyhteys, joka kytkee kantakaupungin itäiseen saaristo-kaupunginosien nauhaan.
Vesiliikenteen yhteystarve
Vesiliikenteen yhteystarve relatiivesiliikenteen ja/tai virkistysvesiliikenteen tarpeisiin. Mantereiseen joukkoliikenteeseen kytkeytyvä vesiliikenne palvelee asumiseen, työntekoon ja virkistykseen liittyvää liikkumista sekä edistää meren ja saariston saavutettavuuden kehittymistä.
Vesiliikenteen yhteyspiste
Saariston infrastruktuuria palveleva yhteys- ja huoltolaituri, jonka yhteyteen saa rakentaa merellisiä toimintoja ympärivuotisesti palvelevia tiloja, laitteita ja rakenteita.
Metro-meri solmukohta
Strategisesti tärkeä saariston ja meren yhdistävä joukkoliikenteen merellinen solmukohta.
Merellinen tukikohta
Merellisten palvelujen ja meri- ja saaristoalueen yhdyskuntateknistä- ja energiahuoltoa sekä öljyntorjuntaa palvelevien rakennusten ja toimintojen alue.
Merellinen huoltopiste
Saaristoa ja merialueita palvelevien huoltotoimintojen, rakennelmien ja ramppien alue.
Vierasvenesatama
Monipuolisia virkistys-, matkailu- ja huoltomahdollisuuksia tarjoava vierasvenesatama.
VERKKOSAARI
PYYSAARI
MUSTIKKAMAA
KORKEASAARI
HYLKYSAARI
VALKOSAARI
LUOTO (KLIPPAN)
VASIKKASAARI
SIRPALES
UUNISAARI
LIUSKAS
SÄRKKÄ
HARAKKA
SUOMENLINNA
MERISATAMA
NTYSAARI
P.KÄÄRMELUOTO
SAARI
M&M
K
H
TK

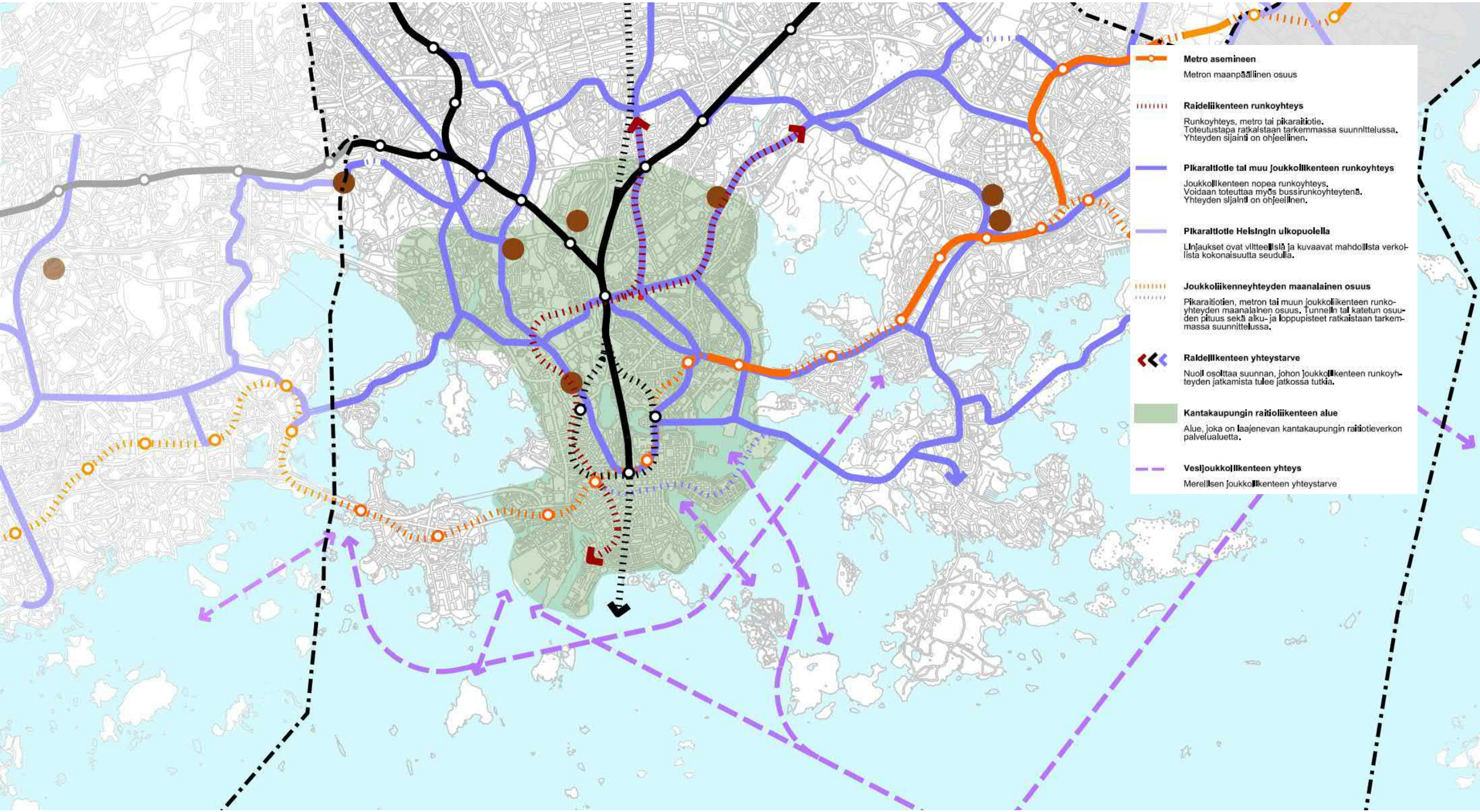
Metro asemineen
Metron maanpäällinen osuus
Raideliikenteen runkoyhteys
Runkoyhteys, metro tai pikaraitiotie.
Toteutustapa ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.
Yhteyden sijainti on ohjeellinen.
Pikaraitiotie tai muu joukkoliikenteen runkoyhteys
Joukkoliikenteen nopea runkoyhteys.
Voidaan toteuttaa myös bussirunkoyhteytenä.
Yhteyden sijainti on ohjeellinen.
Pikaraitiotie Helsingin ulkopuolella
Linjaukset ovat viitteellisiä ja kuvaavat mahdollista verkollista kokonaisuutta seudulla.
Joukkoliikenneyhteyden maanalainen osuus
Pikaraitiotien, metron tai muun joukkoliikenteen runkoyhteyden maanalainen osuus. Tunnelin tai katetun osuuden pituus sekä alku- ja loppupisteet ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.
Raideliikenteen yhteystarve
Nuoli osoittaa suunnan, johon joukkoliikenteen runkoyhteyden jatkamista tulee jatkossa tutkia.
Kantakaupungin raitioliikenteen alue
Alue, joka on laajenevan kantakaupungin raitiotieverkon palvelualuetta.
Vesijoukkoliikenteen yhteys
Merellisen joukkoliikenteen yhteystarve

Helsingin kaupunginstrategia

Kaupunginstrategia kaudelta 2021-2025 käy läpi sitä, miten tuemme kaupungin kehitystä sekä millaisien valintojen edessä olemme. Merihaan osalta nosto strategiasta:

”Tasapainoinen kaupunkikehittäminen tekee mahdolliseksi asukasmäärän ja kaupunkiviihtyvyyden kasvun, joka on edellytys myös taloudelliselle toimeliaisuudelle ja sitä kautta yhteisille investoinneille, joilla luodaan viihtyvyyttä ja kauneutta.

Kaupunkirakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti uudistamalla ja ***täydentämällä olemassa olevaa rakennettua ympäristöä huomioiden alueiden erityispiirteet****. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina, ja tuloksena on kasvun ja tiivistymisen mahdollistava kiinnostava ja elinvoimainen eri tyyppisten kaupunginosien verkosto.*

Täydennysrakentamista toteutetaan erityisesti raideliikenteen varrella *ja asemien ympäristöissä.*

Kunnianhimoisen kaupunkirakentamisen, uusien asuinalueiden ja ***täydennysrakentamisen tulee olla tasapainossa lähiluonnon kanssa****.”*

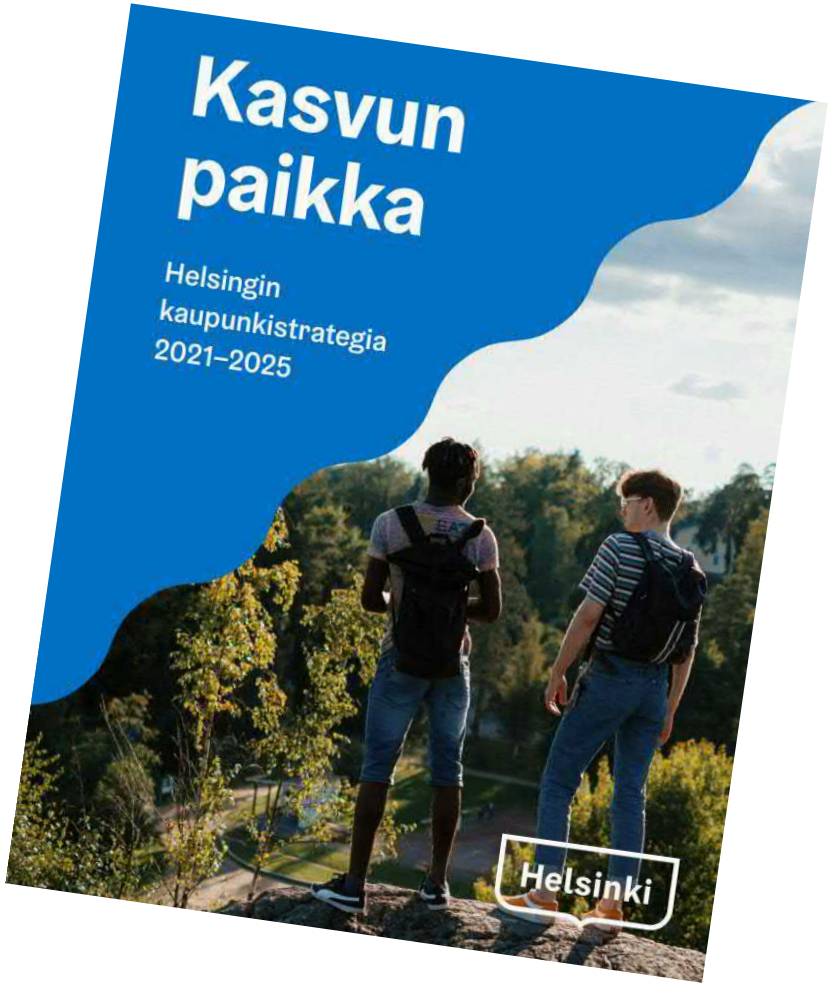

Helsinki

2.3 Tehdyt tutkimukset ja selvitykset

Prosessin aluksi selvitetään alueen arvokkaita ominaispiirteitä, kuten esimerkiksi rakennusten arkkitehtuuri ja kansirakenne, sekä asukkaiden ja toimijoiden ajatuksia Merihaasta. Tämän myötä selviää mikä tulee säilyttää ja kunnostaa, ja mitä osa-alueita voi kehittää.

Tavoitteena on, että tämä valmisteleva työ, historiallisten arvojen sekä asukkaiden ajatuksien ja havaintojen tunnistaminen, toimii kehittämistyön lähtökohtana.

Etnografinen tutkimus Merihaan alueen erityispiirteistä ja tulevaisuudesta (Kenno Anthropological Consulting)

Merihaka Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys (Arkkitehtitoimisto Okulus Oy)

Muut esitykset

Helsinki

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

MERIHAKA

Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys

Tilaaja Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristö / Kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu

Tekijä Arkkitehtitoimisto Okulus Oy / Bonsdorff-Havas-Winterhalter

Merihaan kehittämisen tilannekatsaus ja keskustelutilaisuus 12.4.2022

Helsinki

Merihaka

Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys

Kaupunkiympäristön julkaisuja 2020:30

BASTVIK

OKULUS

79 kpl RHS/YHS töitä

1997...2022

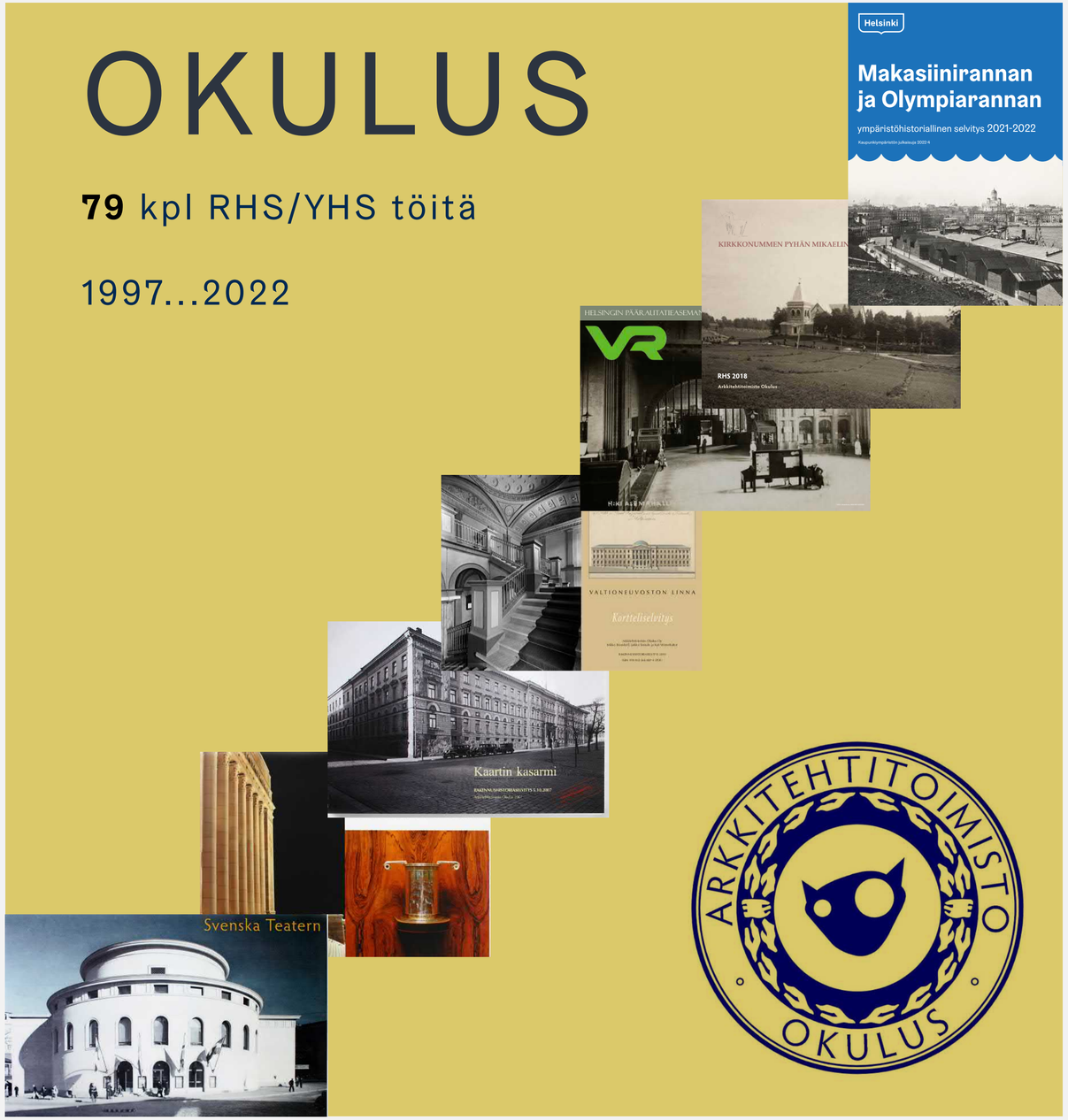

ARKKITEHTITOIMISTO OKULUS

@OKULUS

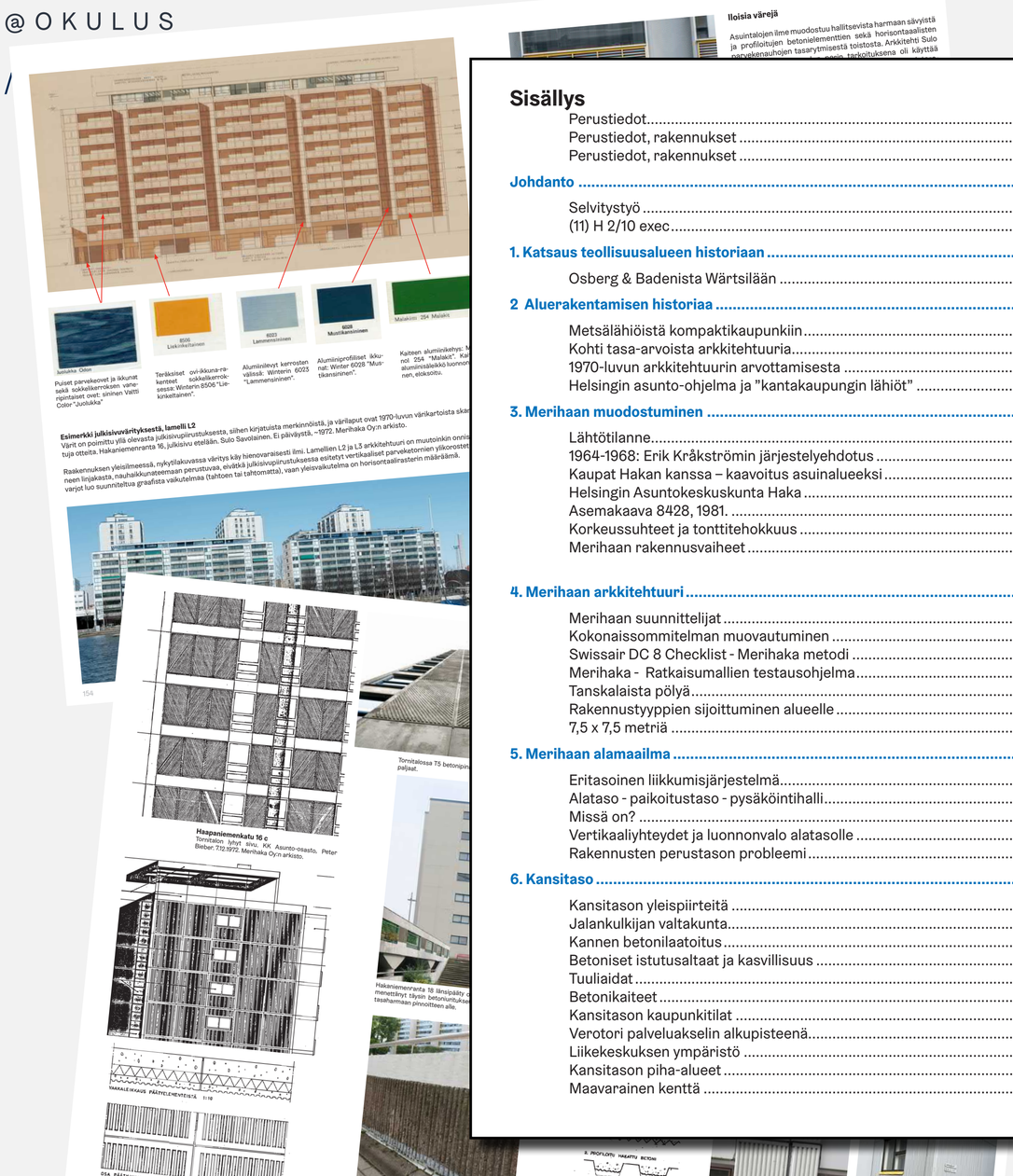

Sisällys

Perustiedot ... 6
Perustiedot, rakennukset ... 8
Perustiedot, rakennukset ... 9

Johdanto ... 11

Selvitystyö ... 14
(11) H 2/10 exec ... 15

1. Katsaus teollisuusalueen historiaan ... 17

Osberg & Badenista Wärtsilään ... 19

2 Aluerakentamisen historiaa ... 31

Metsälähiöistä kompaktikaupunkiin ... 31
Kohti tasa-arvoista arkkitehtuuria ... 33
1970-luvun arkkitehtuurin arvottamisesta ... 37
Helsingin asunto-ohjelma ja "kantakaupungin lähiöt" ... 39

3. Merihaan muodostuminen ... 41

Lähtötilanne ... 43
1964-1968: Erik Kråkströmin järjestelyehdotus ... 45
Kaupat Hakan kanssa – kaavoitus asuinalueeksi ... 47
Helsingin Asuntokeskuskunta Haka ... 49
Asemakaava 8428, 1981. ... 56
Korkeussuhteet ja tonttitehokkuus ... 61
Merihaan rakennusvaiheet ... 65

4. Merihaan arkkitehtuuri ... 77

Merihaan suunnittelijat ... 78
Kokonaissommitelman muovautuminen ... 83
Swissair DC 8 Checklist - Merihaka metodi ... 85
Merihaka - Ratkaisumallien testausohjelma ... 87
Tanskalaista pölyä ... 89
Rakennustyyppien sijoittuminen alueelle ... 91
7,5 x 7,5 metriä ... 93

5. Merihaan alamaailma ... 97

Eritasoinen liikkumisjärjestelmä ... 99
Alataso - paikoitustaso - pysäköintihalli ... 101
Missä on? ... 103
Vertikaaliyhteydet ja luonnonvalo alatasolle ... 105
Rakennusten perustason probleemi ... 113

6. Kansitaso ... 115

Kansitason yleispiirteitä ... 117
Jalankulkijan valtakunta ... 117
Kannen betonilaatoitus ... 117
Betoniset istutusaltaat ja kasvillisuus ... 119
Tuuliaidat ... 119
Betonikaiteet ... 121
Kansitason kaupunkitilat ... 123
Verotori palveluakselin alkupisteenä ... 123
Liikekeskuksen ympäristö ... 127
Kansitason piha-alueet ... 133
Maavarainen kenttä ... 139

7. Merihaan rakennukset - asuminen ... 143

Arkkitehtuurin piirteitä ... 145
Alumiinia ... 151
Esivandaloitua betonia ...
Iloisia värejä ...
Rakenneratkaisut ...
Talotekniikan eritysratkaisuja ...
Lamellitalo rakennustyyppinä ...
L2 ja L3: Lamellitalot Hakaniem
Lamellitalon rakenteet ...

8. Merihaan rakennukset - toimistot ja

Matalat toimisto-osat B+C ...
Maisemakonttori Helsingin Ver
Haapaniemenkatu 14:n liikerak
Palloilutalo ...

9. Merihaan rakennukset - pysäköintita

Pysäköintitalot ...

10. Merihaan rajat ja reunat ...

Kaukomaisema ...
Suhde mantereeseen ...
Linjalla 38 ...
Rantabulevardi, suhde mereen

11. Elämää Merihaassa ...

Myöhäisemmät vaiheet 1980-lu

12. Muutos- ja kunnostustöitä ...

1990-luvun julkisivukorjaukset
2000-2003 kansiremontti ...
Lähiympäristön kehityshankke
Merihaan väestönsuoja ...
Kulttuurisauna ...
Vuoden 2015 Kansi III -hanke ...
Rakennusluvat ja muutokset ... 240
Rakennusluvat ja muutokset ... 242

Lähteet ja kirjallisuus ...

Viitteet ...

Merihaan kaupunkirakenteen arvot ...

Pilvenpiirtäjälähiön juuret ...
Liikennevirtojen kuohuvat kosk
Elämää kannella ja kannen alla
Saapumisen rituaali ...
Megasturktuuri ja sen reunat ...
Geometriset kuviot ...
Rakennusarkkitehtuuri ... 257
Rakennussommitelma ... 258

https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-30-20.pdf

265 sivua

Merihaan kaupunki-rakenteen arvot

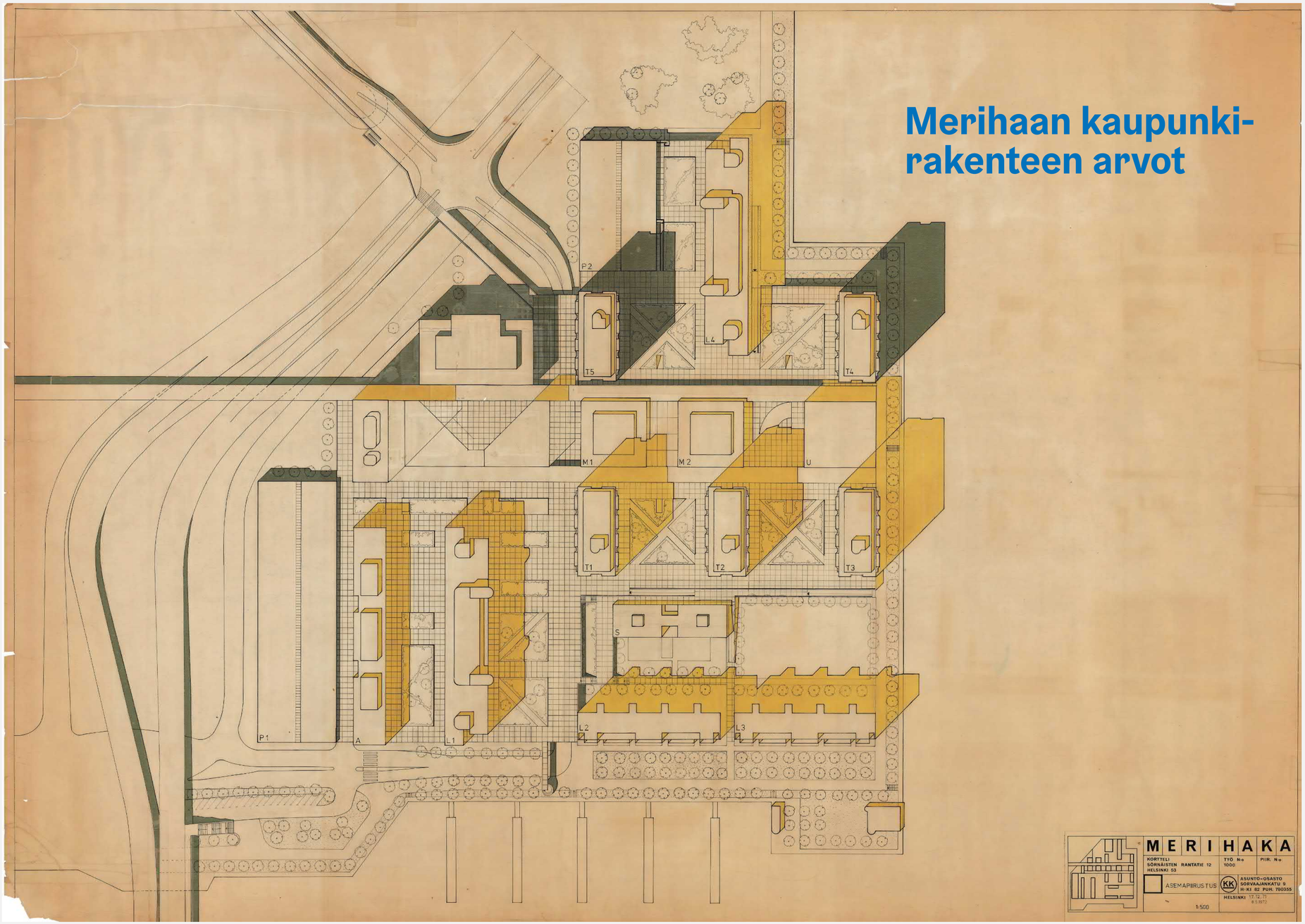

Merihaan kehittämisen aluerajat

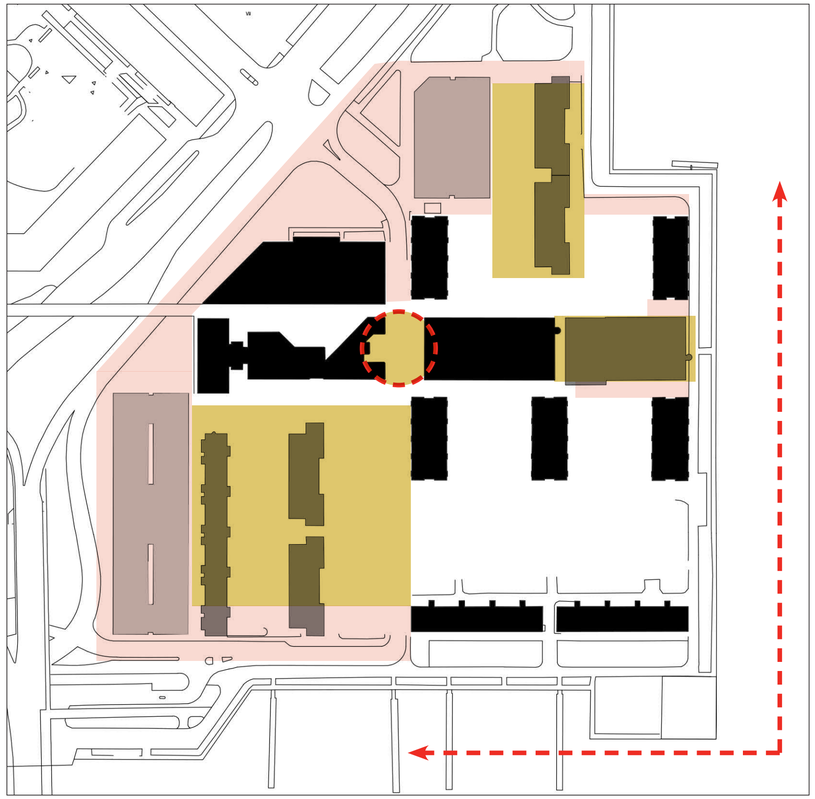

Alue, paikka tai / ja rakennus, joka tulee uudelleenarvioida ja parantaa perustavaa laatua olevalla tavalla. Olemassa oleva rakenne tai rakennus voidaan purkaa ja korvata täysin uudella ratkaisulla. Ratkaisun tulee tukea Merihaan arkkitehtoonisten perusprinsiippien säilymistä, mutta tuoda mukanaan olennaisia parannuksia niin alueen käytännölliseen saavutettavuuteen kuin alueen liitospintojen arkkitehtooniseen ja toiminnalliseen laatuun. Pysäköintitalot voidaan tarvittessa korvata käyttötavaltaan täysin muunlaisilla rakennuksilla ja rakennusmassoilla.

Alue, paikka tai / rakennus, jota tulisi kehittää. Näillä alueilla olevat rakennukset sijaitsevat Merihaan alkuperäiseen aluesommitelman mukaisilla paikoilla, mutta ovat ratkaisuiltaan ja arkkitehtooniselta laadultaan heikkoja. Rakennusten kehittämistä tulisi arvioida ja tutkia myös vaihtoehtoja, missä rakennus esimerkiksi laajan peruskorjauksen sijaan tulisi korvata uudisrakennuksella, Merihaan keskeiset arviot huomioiden.

Merihaan keskipiste ja origo. Tätä kohtaa tulisi kehittää Merihaan toiminnallisena ytimenä. Tämän tulisi olla paikka, josta Merihakaan kannen alta saavuttaessa orientoidutaan, ja vastaavasti paikka josta kannen alle siirrytään. Pisteen tulisi muodostaa myös Merihaan kannenalusmaailmaan hierarkkinen, suurieleinen ja tunnistettava paikka, luontevien vertikaaliyhteyksen ja julkisen liikenteen risteysalue.

Alueen reunus, joka on valmis ja vaalittava, niin toiminnallisesti kuin näkymiltään Merihaasta ulos ja kohti Merihakaa.

Alue, paikka tai / ja rakennus, joka tulee uudelleenarvioida ja parantaa perustavaa laatua olevalla tavalla.

Alue, paikka tai / rakennus, jota tulisi kehittää.

MAGIRUS-DEUTZ

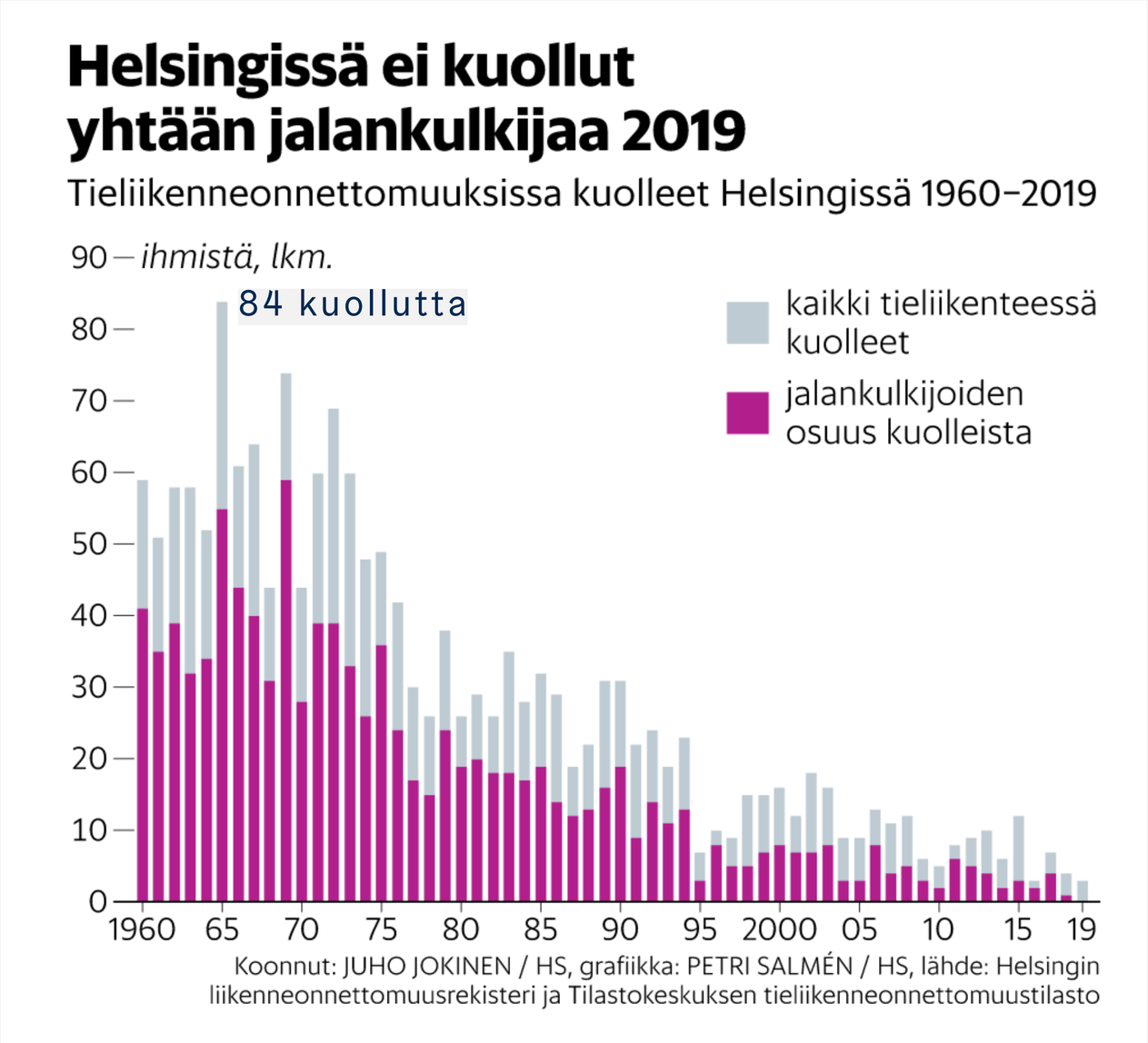
Helsingissä ei kuollut yhtään jalankulkijaa 2019
Tieliikenneonnettomuuksissa kuolleet Helsingissä 1960–2019
ihmistä, lkm.
84 kuollutta
kaikki tieliikenteessä kuolleet
jalankulkijoiden osuus kuolleista
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
1960
65
70
75
80
85
90
95
2000
05
10
15
19
Koonnut: JUHO JOKINEN / HS, grafiikka: PETRI SALMÉN / HS, lähde: Helsingin liikenneonnettomuusrekisteri ja Tilastokeskuksen tieliikenneonnettomuustilasto

piispa Aarre Lauha. Saarnan aiheena oli Johanneksen evankeliumin jouluteksti "Sana tuli lihaksi". Saarnassaan piispa Lauha korosti ihmisyyden ja ihmisarvon uutta syvyyttä, jonka ne saavat siitä ajatuksesta, että Kristuksen syntymä pyhitti ihmiselämän Jumalan toimintakentäksi.

Päättyneiden valtiopäivien aikana eduskunnalla oli käsiteltävänään kaikkiaan 2.343 asiaa, joista hyväksyttiin 153. Seuraaville valtio-

ja, hiutta hiupa eduskunnan työkausikin oli tällä kertaa tavallista lyhyempi.

Hallituksen esityksiä jäi käsittelemättä 19, mutta uusia esityksiä lienee edustajien pöydillä jo melkoisesti lisää, kun eduskunta puolentoista kuukauden kuluttua palaa lomaltaan.

Julistaessaan valtiopäivät päättyneeksi presidentti Kekkonen sanoi: "Eduskunta, joka viime maaliskuussa suoritettujen vaalien jälkeen aloitti työnsä huhtikuun 16

(Jatk. siv. 17)

Lappeenrannan keskustan liikenne kahteen tasoon

Lappeenranta, 17. 12. (EK) Liikenneratkaisultaan oloissamme erikoislaatuisen jalankulku- ja ajoneuvoliikenteen täydellisen erottamisen perustuva ja arkkitehti Erkki Juutilaisen laatima Lappeenrannan uuden keskustan ensimmäisen toteutusvaiheen suunnitelmat ovat nyt valmistuneet ja ne tulevat tarpeellisine asemakaavanmuutoksineen kaupunginvaltuuston hyväksyttäviksi maanantaina.

— Harvalla kaupungilla on Lappeenrantaa vastaava mahdollisuus keskustansa laajentamiseen. Alvan nykyisen liikekeskuksen vierellä siinaitsee laaja, yhtenäinen

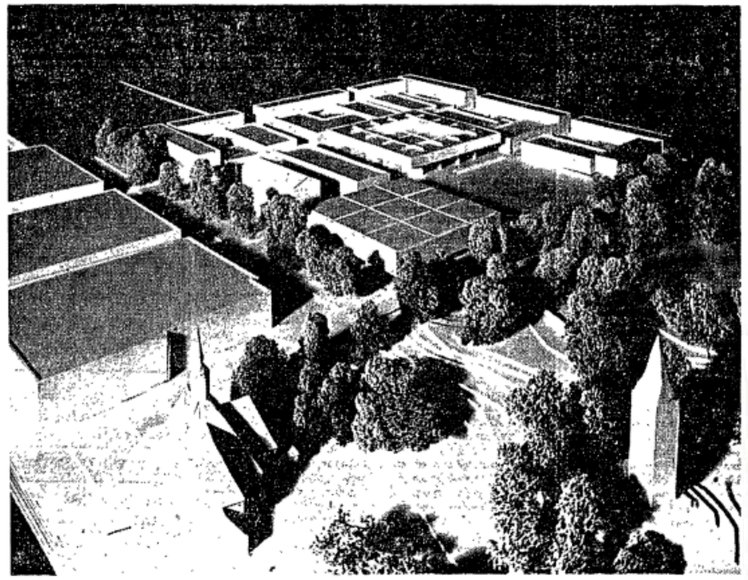

Kauppa- ja Valtakadun risteyksen suunnasta näyttää Lappeenrannan uusi keskusta tällaiselta. Lappeen kirkon takana olevat korttelit on jo rakennettu ja uusi keskusta on niistä oikealla. Kaupungintalo sijoittuu liiketalojen ympäröimänä alueen keskelle.

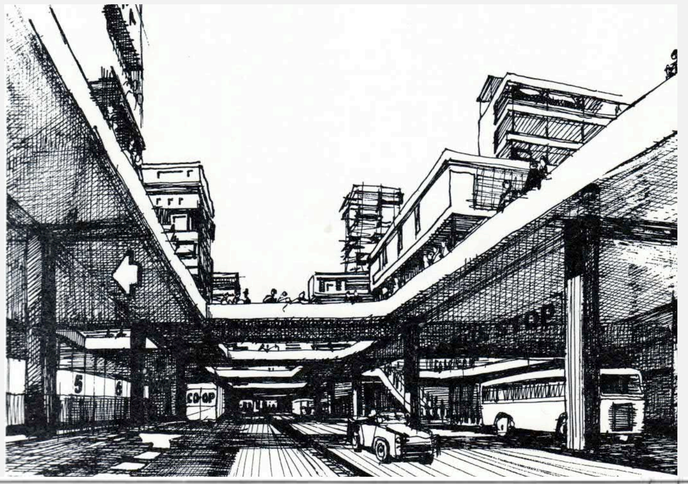

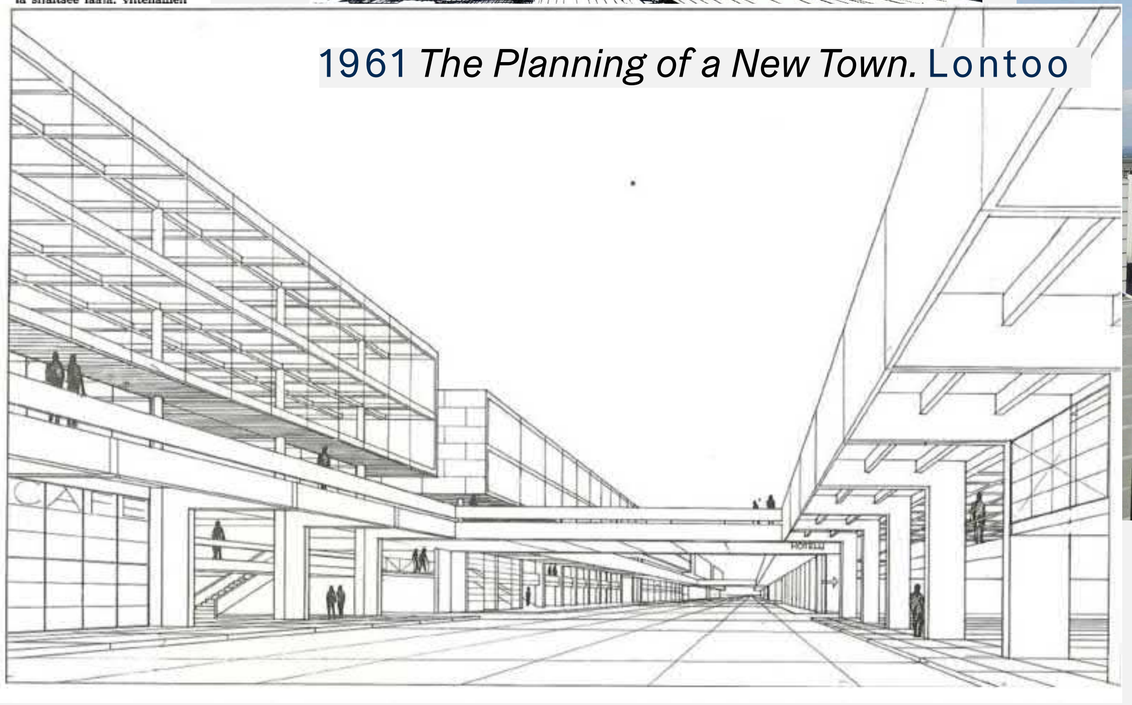

1961 *The Planning of a New Town.* Lontoo

Itä-Pasila

Erkki Juutilainen 1963 Lappeenrannan keskustan suunnittelukilpailu

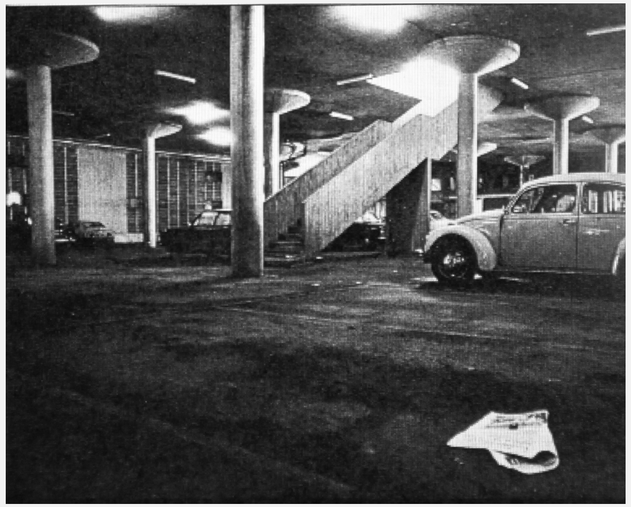

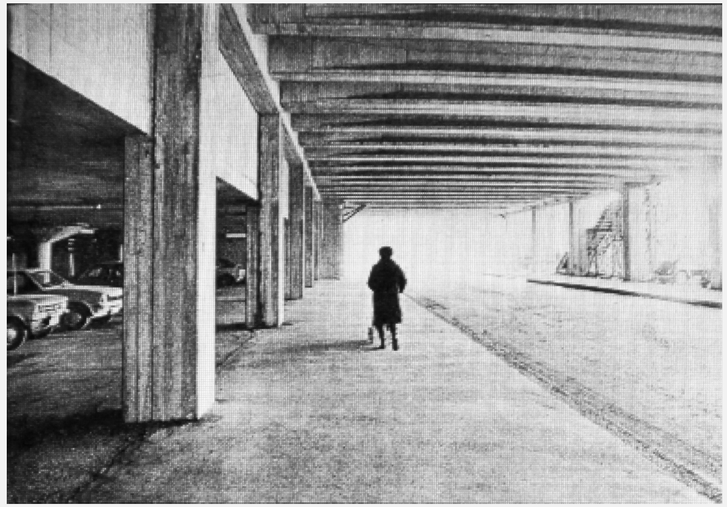

“Merihakaan ja sieltä pois

johtaa betoninen tunneli”

Suomen Kuvalehti 1975

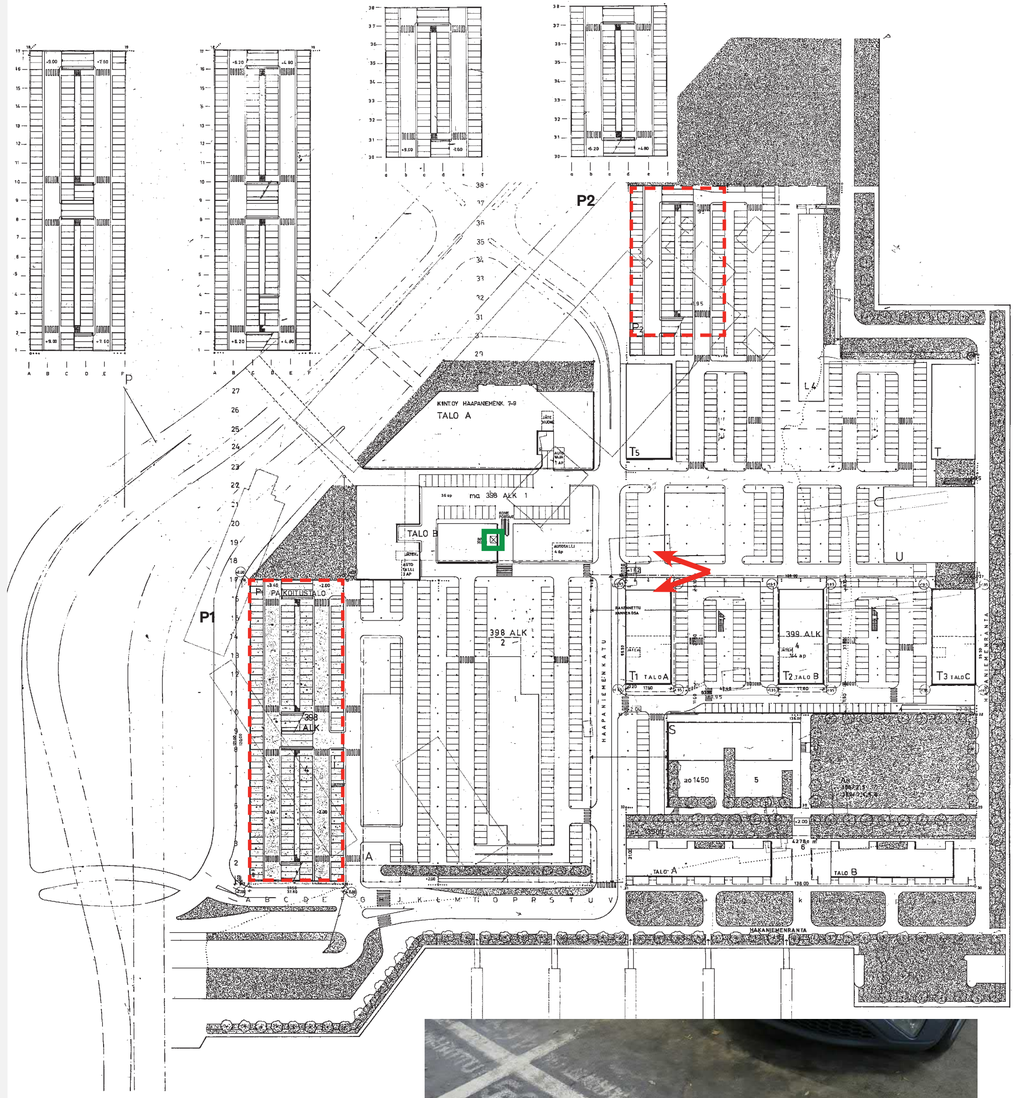

Peter Bieberin allekirjoittama asemapiirros, joka yhtäältä näyttää koko Merihaan alueen alatason liikenne- ja pysäköintijärjestelyn, mutta jonka aiheena on pysäköintilaitos P1:n eli Hakaniemenranta 10:n suunnitelma 20.8.1973. Piirustuksessa on kuvattu molempien pysäköintilaitosten (P1 ja P2) kaikki pysäköintitasot eli kaikki alueelle rakennetut pysäköintipaikat. Merihaka Oy:n arkisto.

Oman yksilöidyn pysäköintipaikan löytää vain asfalttipintaan kätkettyjä tunnistemaalauksia lukemalla - siis kävellen..

Näkymä, jossa paikoitustasoa leikkaa Haapaniemenkatu, kuvan näkymäsuuntaan poikittaisena. Keltainen valo paljastaa kadun sijainnin, ja tavallaan myös auttaa alatasolla orientoitumista. Mutta onko tämä julkista kaupunkitilaa, katuverkostoa pää- ja pihakatuineen, vai yksityistä parkkihallia valontakameroineen? Esteettisesti kyse on jälkimmäisestä, toiminnallisesti ensimmäisestä.

Alataso - paikoitustaso - pysäköintihalli

Merihaan kannen alle jäävälle tasolle ei ole yksiselitteisen selvää nimeä tai vakiintunutta määritelmää. Aikalaispiirustuksissa puhutaan **paikoitustasosta**, joka on tason pääasiallisen funktion mukaisesti perusteltua. Sulo Savolainen on myöhemmissä 2000-luvun suunnitelmissa, joissa on tutkittu mm. luonnonvalon lisäämistä kannen alle, nimennyt Merihaan rakenteet **alatasoksi** ja **ylätasoksi**. Rakennusten vertikaalisen kerrosjaon näkökulmasta kyseessä on **kellaritaso K3**, jonka korkeusasema on +2,0. Rakenteellisesti katsottuna alataso muodostaa sienipilarien rytmittämän hallin, eli alatasoa voisi kutsua myös (yli-) suureksi **pysäköintihalliksi**. Koska kerros, tila, halli, taso... ei ole vain yhden käyttäjän hallinoimaa aluetta, vaan rakenteen lävistää yleinen katu, ovat rajat julkisen, puolijulkisen ja yksityisen tila välillä hämärät, niin toiminnallisesti kuin konkreettisesti. Haapaniemenkadun erottaa liikennefunktionsa lisäksi alatason maisemasta keinovalon väri. Katuvalaistus on tavanomaisen keltainen (natrium), kun taas pysäköintialueet kylpevät (nykyisin) viileässä LED-valossa. Yhtäältä Merihaan alataso on osa julkista kaupunkitilaa, toisaalta yksityistä pihatilaa, varattuja autopaikkoja ja pihakatujen labyrinttimaista verkostoa.

Suunnistaminen ja orientaatio alatason betonimetsikössä on oma lukunsa, ja vain alueen tunteva voi löytää ensi yrittämällä perille. Tasalaatuisena toistuva harmaa ja hämärä rakenne tarjoaa niukalti tunnistettavia pisteitä ja paikkoja, ja luonnonvalon puuttuminen vie mahdollisuuden ymmärtää ilmansuuntia. Asetelma on siis tyypillisen parkkihallimainen. 1960-...1970-luvun ympäristösuunnittelun ideologia riisui arkkitehtuurin yksilöllisistä piirteistä ja tästä seurannut identifionnin puute korvattiin abstraktoidusti mm. väritunnisteilla, jonkin oven tai pienen teräsrakenteen räikeällä sävyvalinnalla. Merihaka on tämän ajattelutavan mallioppilaita. Esimerkkinä alatasolta kansitasolle johtava ainoa (!) julkisesti käytettävä liikuntarajoitteeton kulkuyhteys, ”invalidihissi”, jonka voi löytää vain sattuman kaupalla, vaikka se on *osoitettu* vihreäksi maalatuilla ovipielillä, ja jopa oviaukon päälle sijoitetulla nuolellakin.

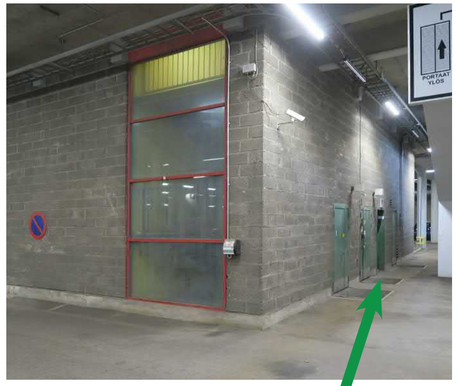

Alatasolta kannelle pääsee (tosiaan) myös hissillä, jos sattuu a) tietämään että hissi *on* ja b) missä se on.

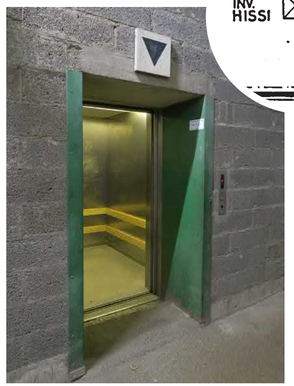

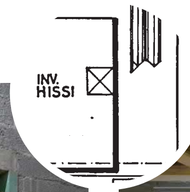

Opaste lyhytaikaisesta pysäköinnistä on lähinnä vitsi ja ihmisen kiusa toiselle. Kuinka autolla saapuva voi havata pilariväliin, ylhäälle, liikkeen suuntaisesti sijoitetun kyltin, saati löytää asfalttipinnan maalimerkinnöistä kyseiset numerot hehtaarihallissa?

@OKULUS

//011

Hakaniemenranta 12-14

Ramppi, joka lähtee Hakaniemenranta 12 alta ja päätyy pihalle, välitasolle +5,50.

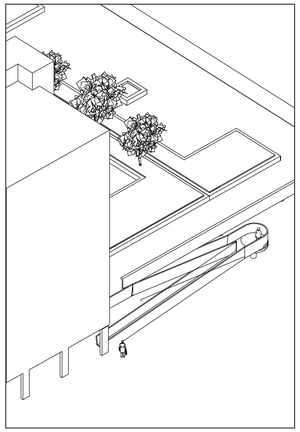

Palloilutalo

Monimutkainen porras-, luiska- ja terassikokonaisuus, joka palvelee palloilutaloon saapuvia niin kansitasolta kuin maantasolta käsin. Luiska laskeutuu kannen suunnasta palloilutalon sisäänkäynnin puolikerrokseen.

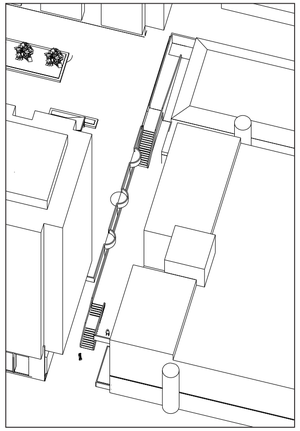

Palveluakselin pääte

Eräänlaisen paraatiportaan virkaa hoitava Merihaan keskeisimmän jalankulkuakselin pääte, jonka tosiasiallinen käyttötarve ei vastaa portaan monumentaalisuutta. Välitasanteelta on liitos Hakaniemenranta 26 tornitalon K2 tasolla olevalle sivusisäänkäynnille. Asetelma on merihakalainen, erityinen, ja samalla karkea, herättäen kysymään, ketä yhteys palvelee.

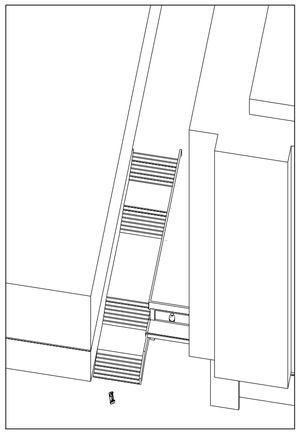

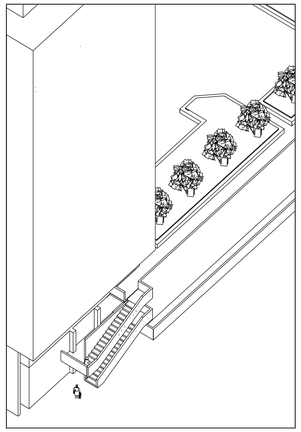

Hakaniemenranta 26

Tornitalon pohjoispään itsensä ympäri kietotuva porras- ja terassiasetelma. Pieni, yksityisluonteinen, mutta yleisesti käytettävä porrasterassi toimii myös sisäänkäyntinä rakennuksen pohjoispään 4H+K asuntoon. Rakennussuunnitelmissa ulkoportaan malli oli kierreporras, mutta toteutettiin kyseisessä muodossa.

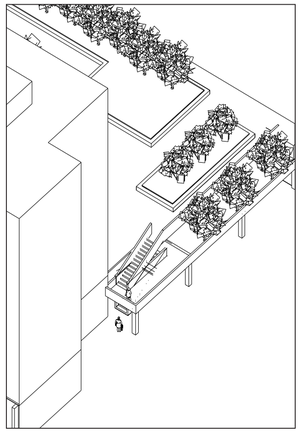

Pohjoispääte

Haapaniemenkatu 10 kohdalla oleva porras- ja terassirakennelma sijaitsee kansipihatilan päätteenä. Väliterassilla (alla) ei ole muuta toiminnallista merkitystä, kuin toimia kansirakenteen varaan istutetun puurivin kasvualustana.

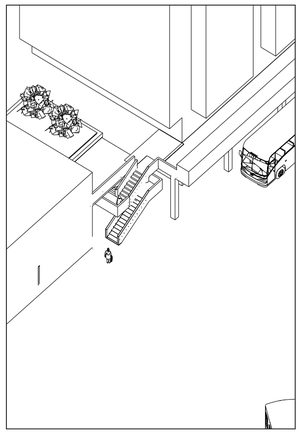

P2-talon nivel

Haapaniemenkadulta nouseva pieni porras tarjoaa kulkuyhteyden niille harvoille, jotka ovat ikäänkuin eksyneet käyttämään muita kuin keskeisiä lähestymissuuntia kohti Merihakaa. Moni Merihaan saapumisen nivelkohta, porrasnousu tai luiskan alku on varustettu Merihaka-viivapiirustus-aksonometrialla, jonka tarkoitus on osoittaa ihmisen sijainti megarakenteessa; olet tässä.

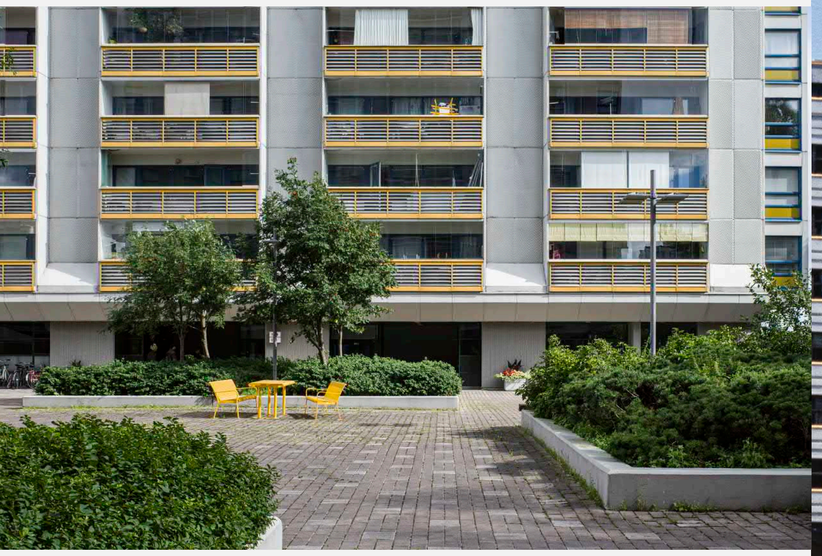

A 12

Tanskalaista pöylyä

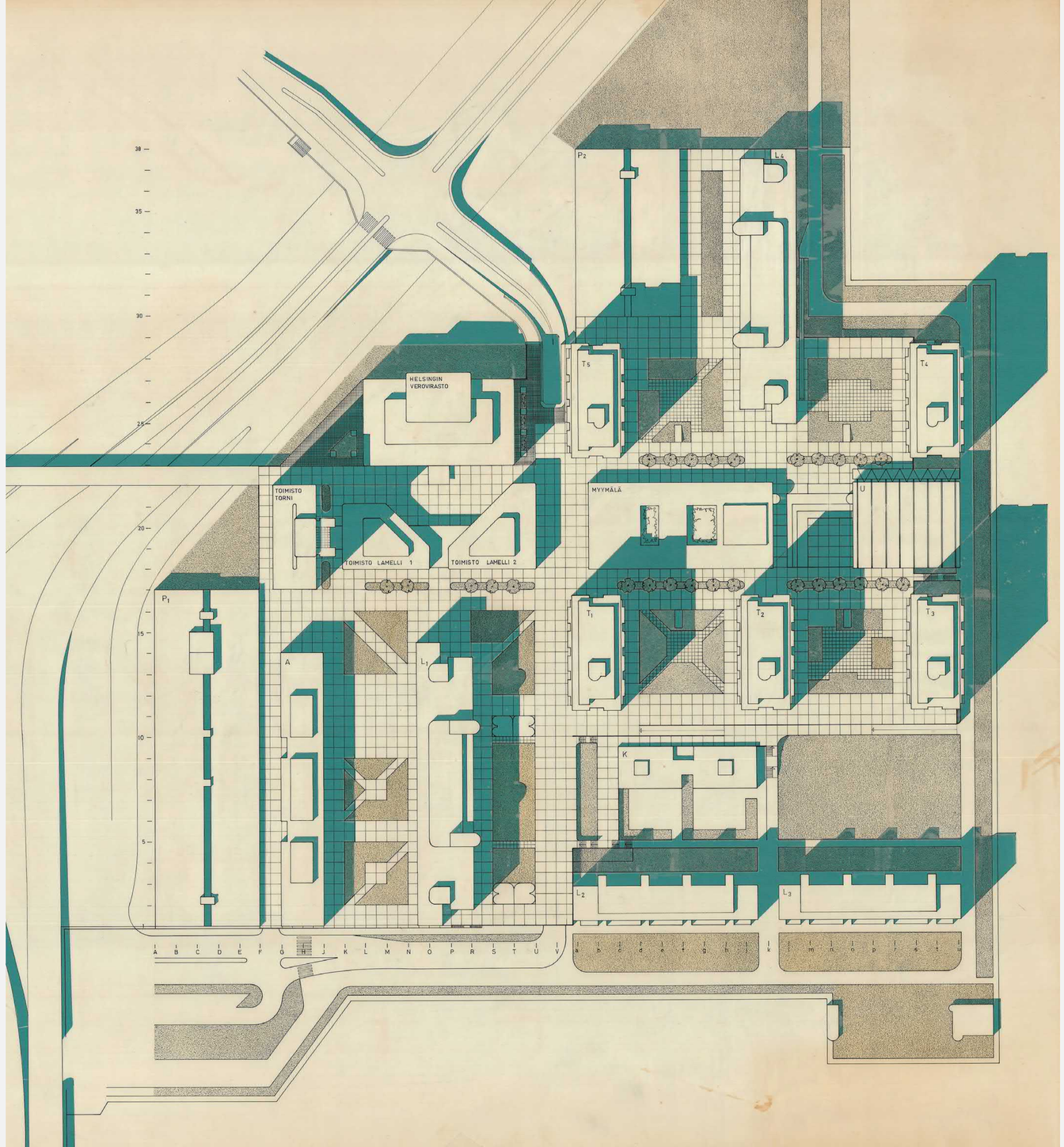

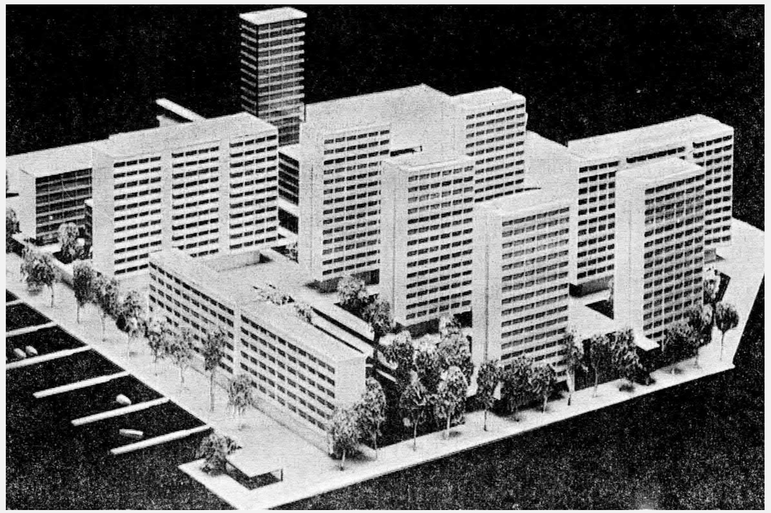

kesä 1970

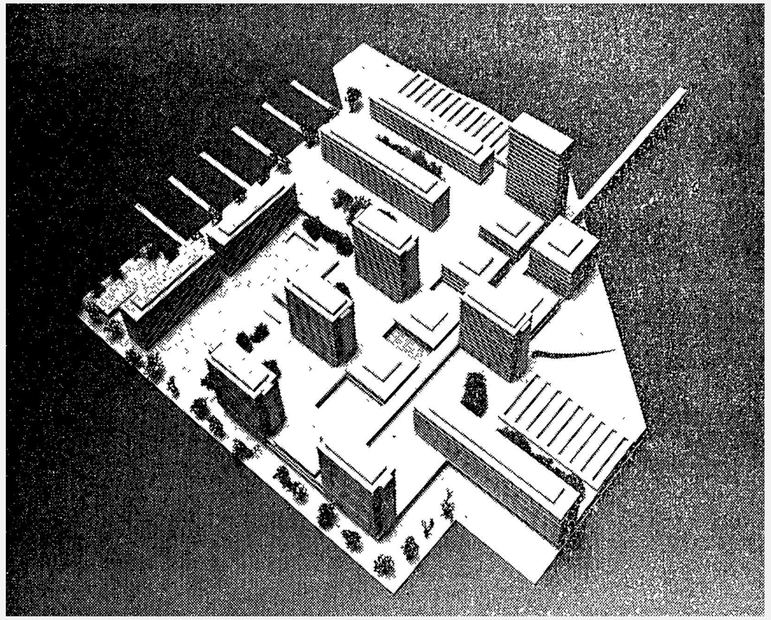

syys 1970

Sommitelma

1972

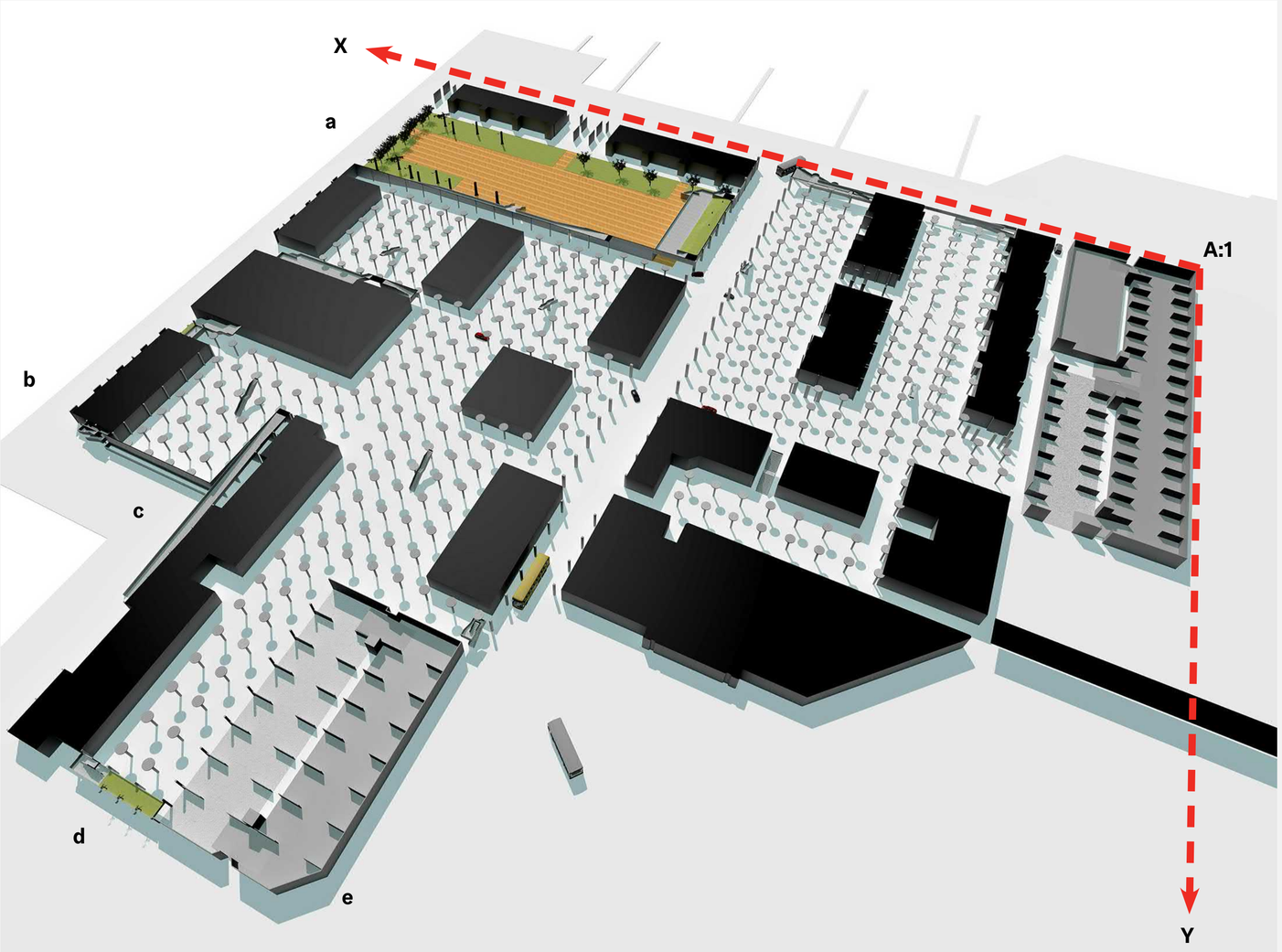
X
a
b
c
d
e
A:1
Y

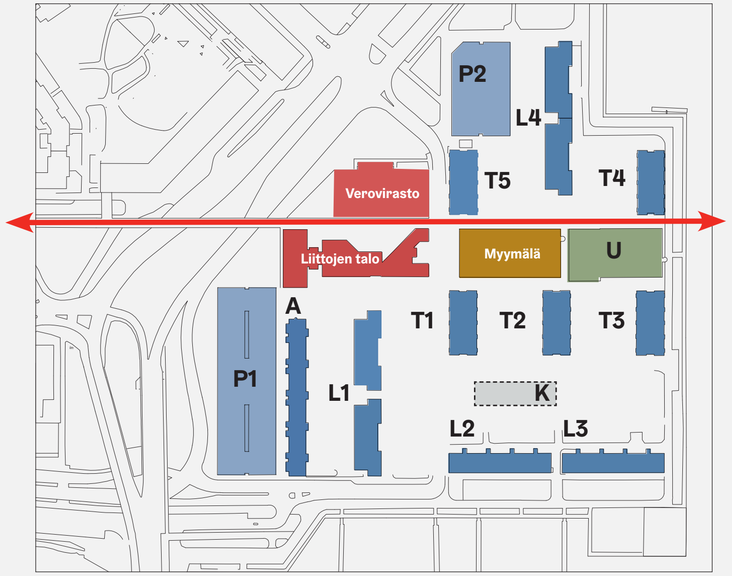
P2
L4
T5
T4
Verovirasto
Liittojen talo
Myymälä
U
A
T1
T2
T3
P1
L1
K
L2
L3

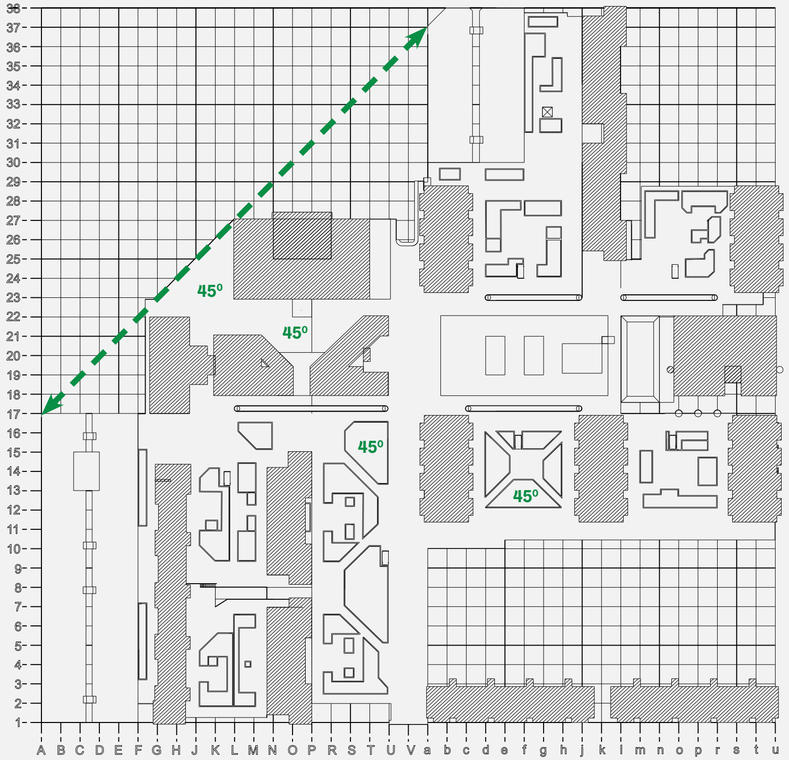
45°
45°
45°
45°

@OKULUS

//020

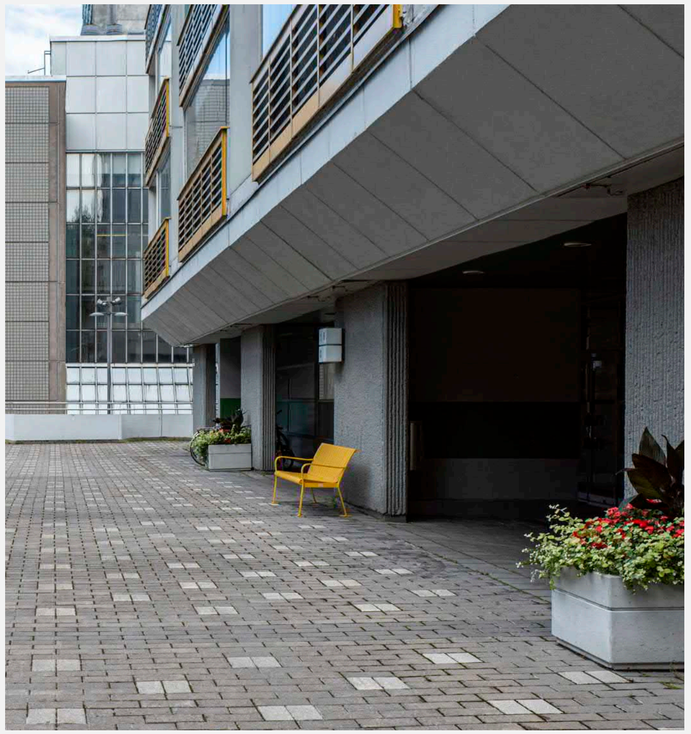

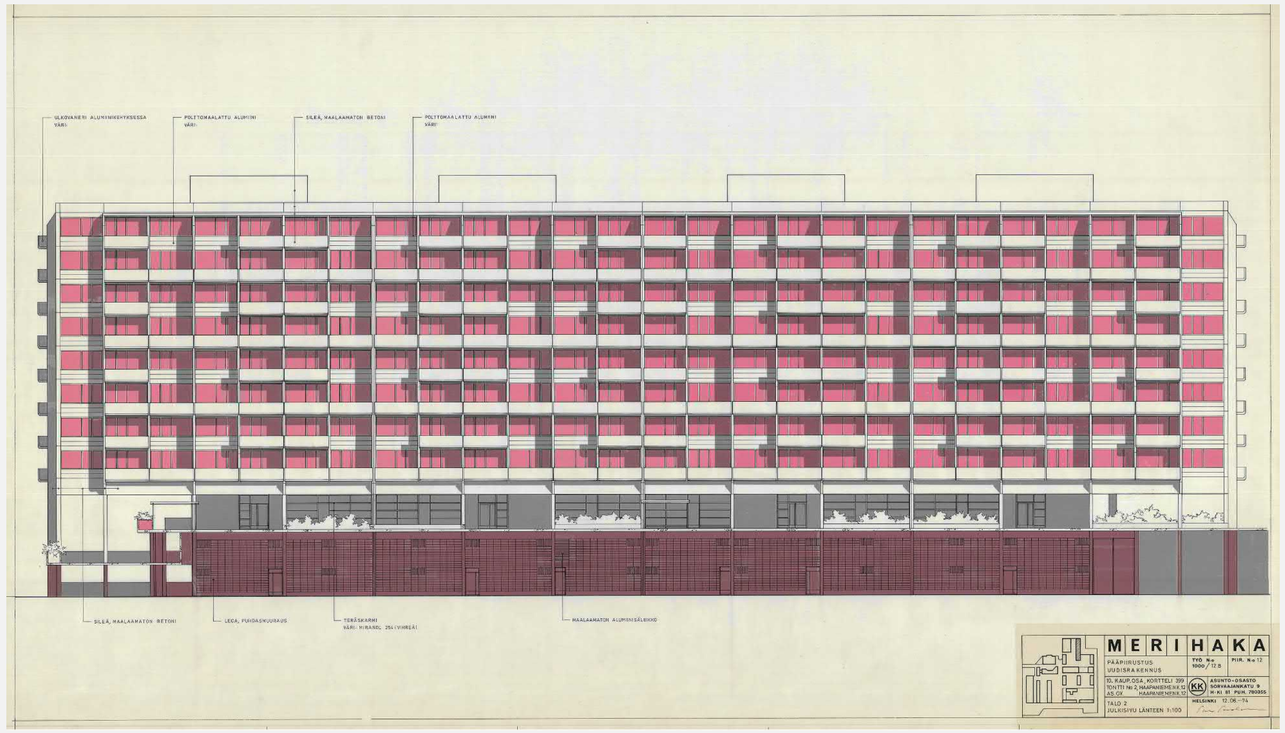

7,5

5,5

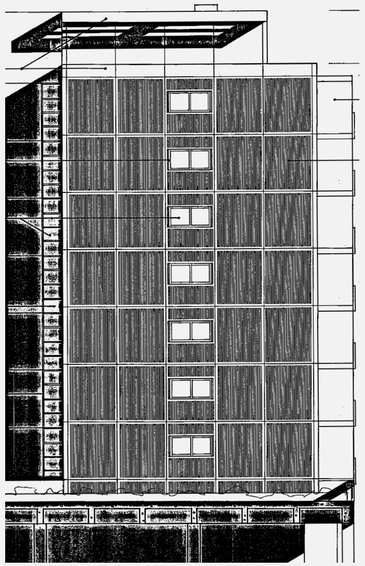

Merihaka - johdonmukainen

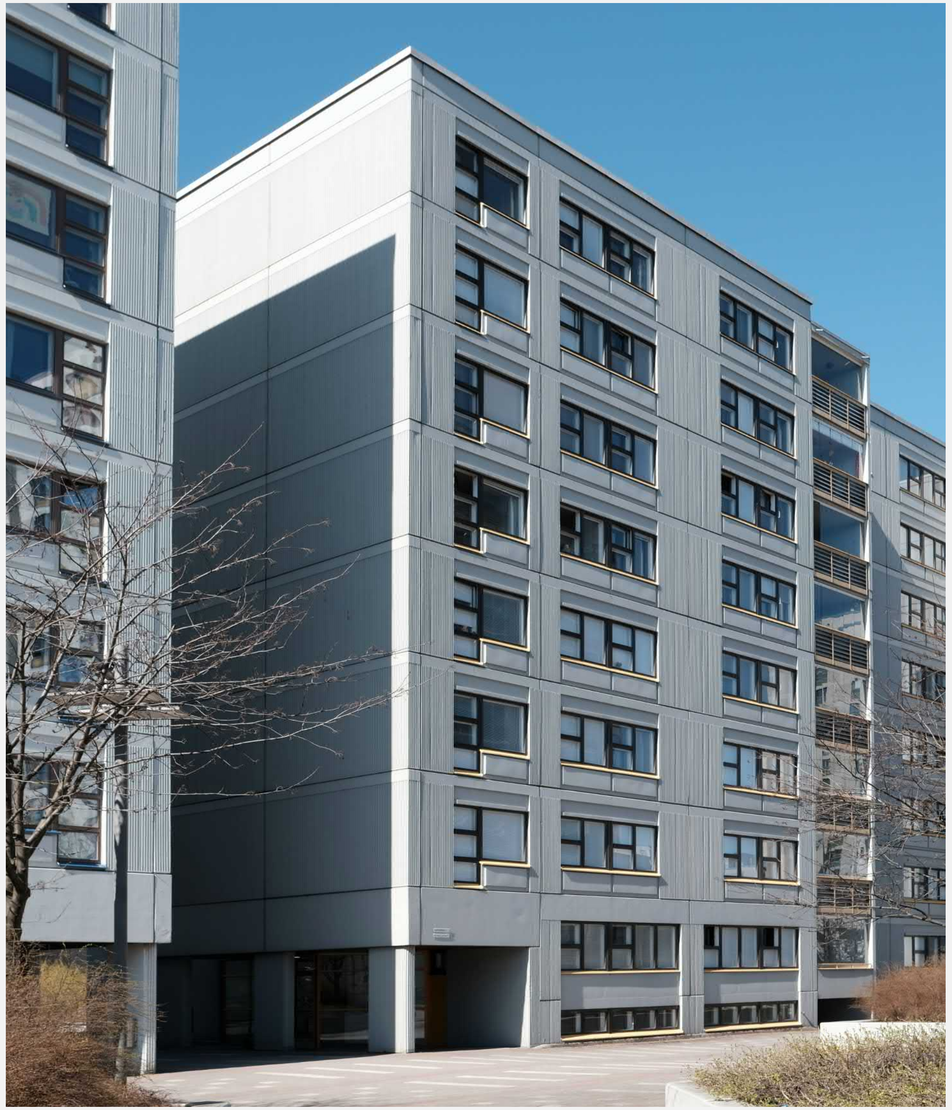

Merihaka - harhautunut

Merihaan värejä (nimet värikartoista)

Mustikka

Malakiitti

Liekinkeltainen

Lammensininen

Signaalipunainen

”Esivandaloitua” betonia

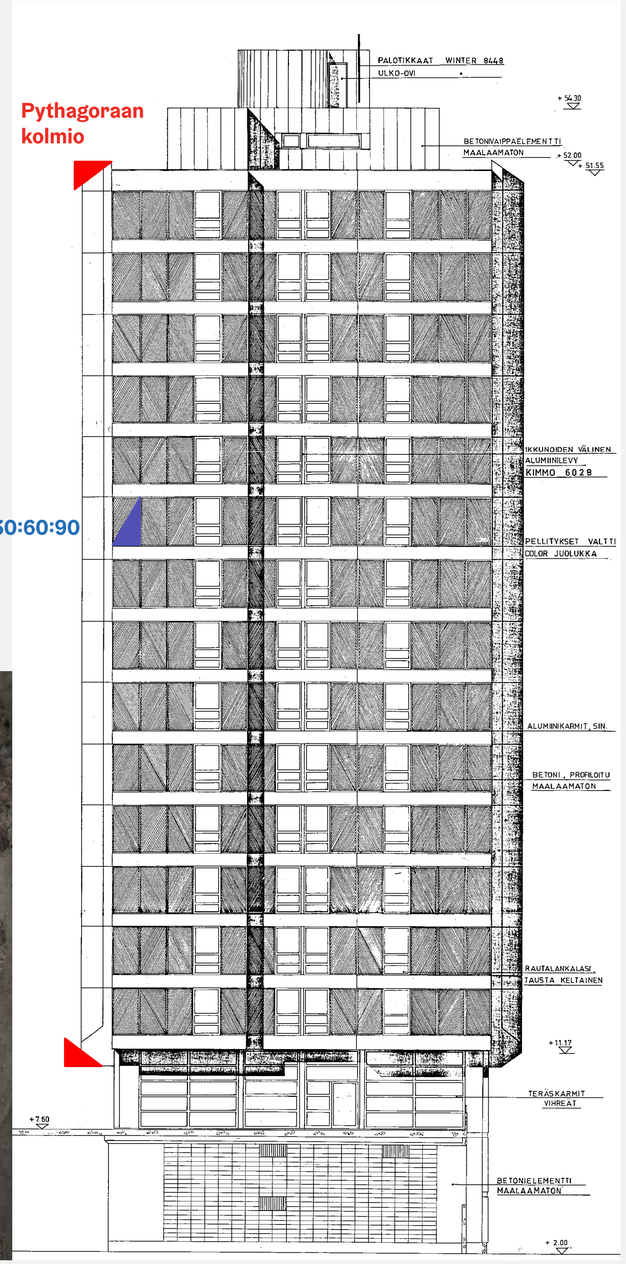

KESKUS & LIITOSPINNAT

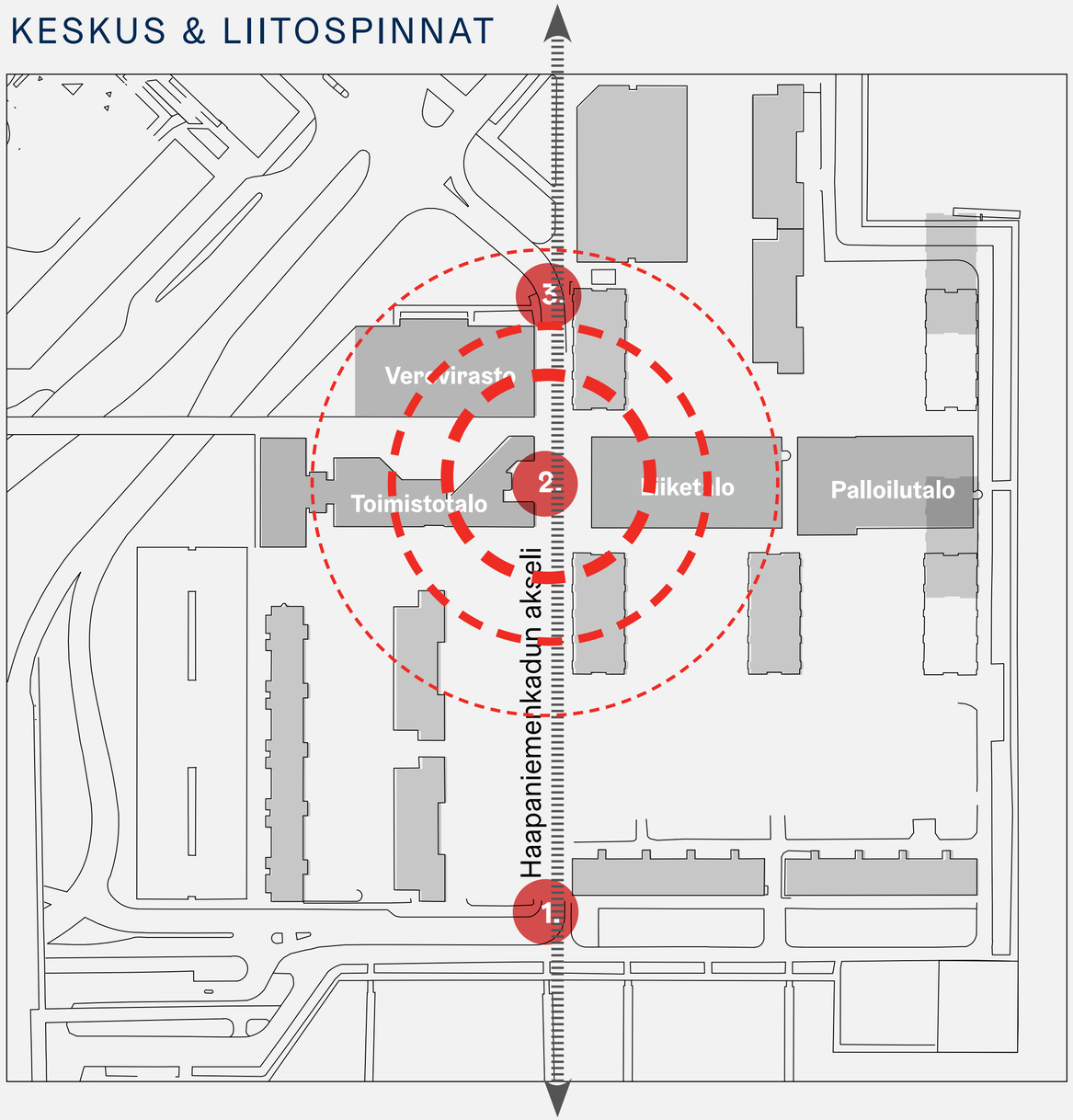

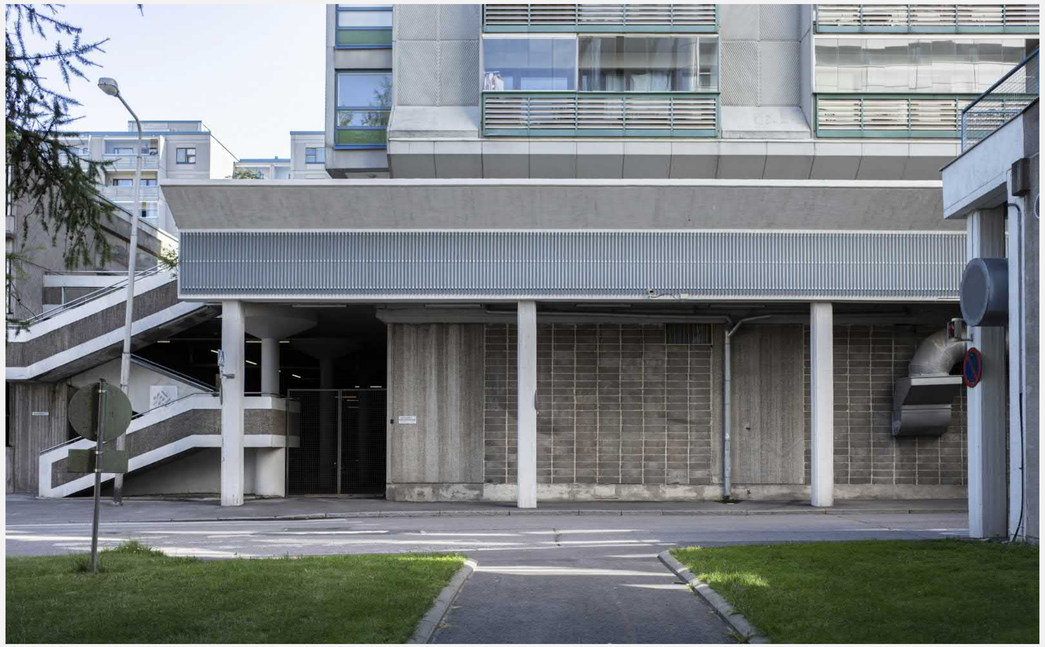

Vieraspaikkoja
Maksullinen
24/7

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

Merihaan kulttuuri-ympäristöarvojen tunnistamisesta tunnustamiseen

Juha Vuorinen
Helsingin kaupunginmuseo

Helsinki

Merihaka maakuntakaavassa

- Merihaka on maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
- Määräys: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on otettava huomioon maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön vaaliminen
- Kulttuuriympäristöä kehitettäessä on sen arvot otettava huomioon ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukaisen maankäytön kanssa

Merihaka ja Docomomo

- Kansainvälinen modernin arkkitehtuurin suojeluun ja dokumentointiin erikoistunut järjestö
- Suomen Docomomon tiedotus- ja valistustehtävää on merkittävien arkkitehtuuri- ja ympäristökohteiden valikoiman ylläpitäminen.
- Valikoimassa on tällä hetkellä lähes 90 kohdetta ja kokonaisuutta eri puolilta Suomea.
- Merihaka nuorin aluekohde

Merihaka yleiskaavassa

HELSINGIN YLEISKAAVA

Kaupungin muutos ja
kulttuuriympäristöt

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston
yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:17

1970- ja 1980-luvun uudemmat kerrostaloalueet, lähiöajattelun kritiikki

1970-luvun tiivis ja matala ideologian esimerkkinä Siltamäki. MeriHaka ja Itä-Pasila helsinkiläiset esimerkit aikakauden kompakteista kansiratkaisuista. Hallitsevia piirteitä kannelle nostettu jalankulku, elementtirakentaminen, pesubetoni ja värin käyttö.

1980-luvun kaupunkisuunnittelun pyrkimykset kiteytyvät Länsi-Pasilassa, Katajanokan uudella alueella ja Malminkartanossa. Hallitsevia piirteitä punatiili, pohjakerrosten liiketilat, pyrkimys pois elementtirakentamisen monotonisuudesta.

Erityispiirteet: Lähiöajattelun kritiikki, perinteisen kaupunki-ihanteen paluu. Eroteltu jalankulku ja autoliikenne. Malminkartano: sekoitettu kaupunkirakenne.

Kehittämistavoitteet ja tarpeet:

- Tarkemmat kehittämisperiaatteet tutkitaan tarvittaessa aluekohtaisesti.
- Kehittämisen lähtötietoaineistoksi arvotus ja ympäristöhistoriallinen selvitys.

Merihaka kokonaisuutena > Ympäristöhistoriaselvitys

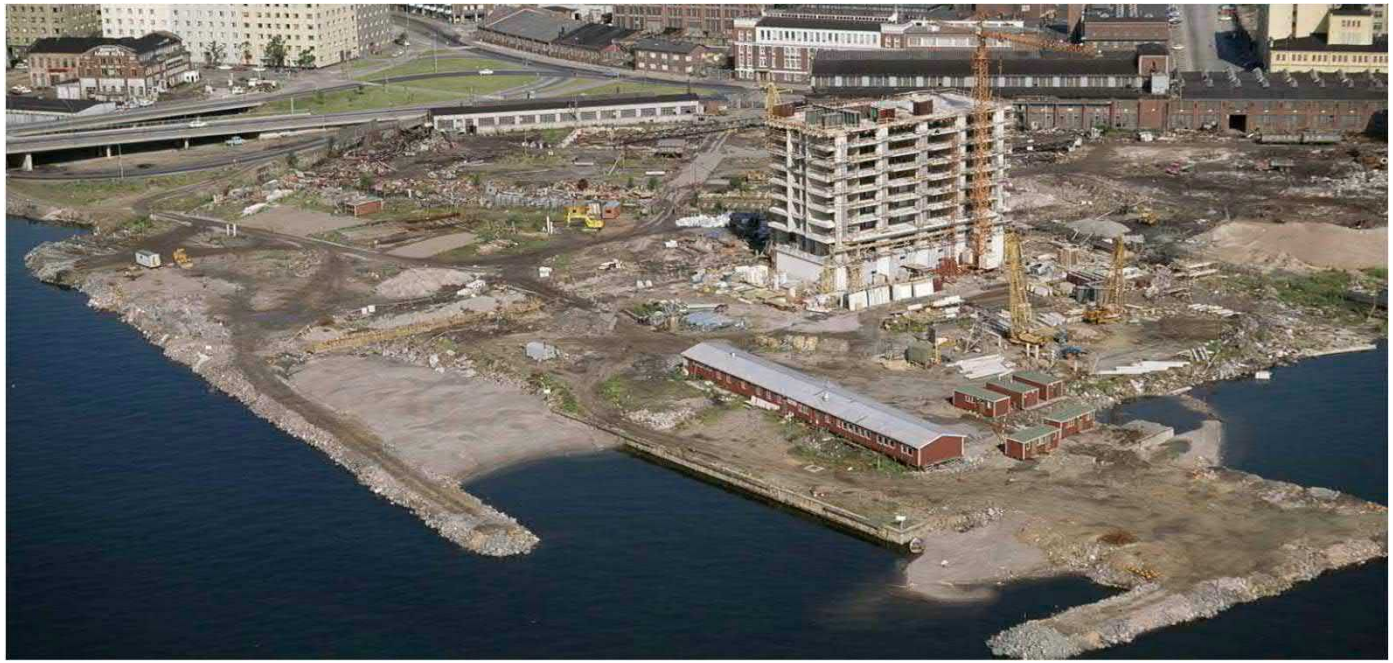

- Merihaka syntyi kaupunki-ideologioiden rajapinnassa
- sodanjälkeisen modernismin tulevaisuudenuskon huipentuma
- valmistui 1970-luvun energiakriisin vaikutusten saattelemana
- tämä uudelleenarviointi vaikutti alueen tulkintaan
- tulkintaa uusintanut journalistinen jälkiviisastelu

- poikkeuksellinen aluerakentamishanke.
- ainoa keskustan alueelle sijoittunut suurkohde
- alueen sijainti keskellä olemassa olevaa kaupunkirakennetta sekä kaupungin vahva rooli kaavoituksessa asettivat hankkeelle muista aluerakentamiskohteista poikenneita vaatimuksia.

Systeemistä...

- Merihaan suunnittelun arkkitehtoninen lähestymiskulma systemaattinen.

- monimutkaisten vaihtoehtojen verkosto otettiin haltuun mm. lentoturvallisuudesta löytyvin menetelmin > *Swissairin mainos, jossa lueteltiin kaikki ne asiat, jotka lentäjien oli tarkistettava ennen starttia*.

- Metodin kautta Merihaka sai toteutuneen muotonsa > lentoturvallisuudesta inspiraationsa saanut alueen osatekijöiden tarkastelu ja arvotuskaavio, johti Merihaan suunnittelijat valitsemaan vaihtoehdon, joka prosessissa ehdolla olleista malleista oli saanut matemaattisesti korkeimmat pisteet.

- Kehitettiin kohti rakennusten ja ympäristön käytännöllistä toteutussuunnittelua

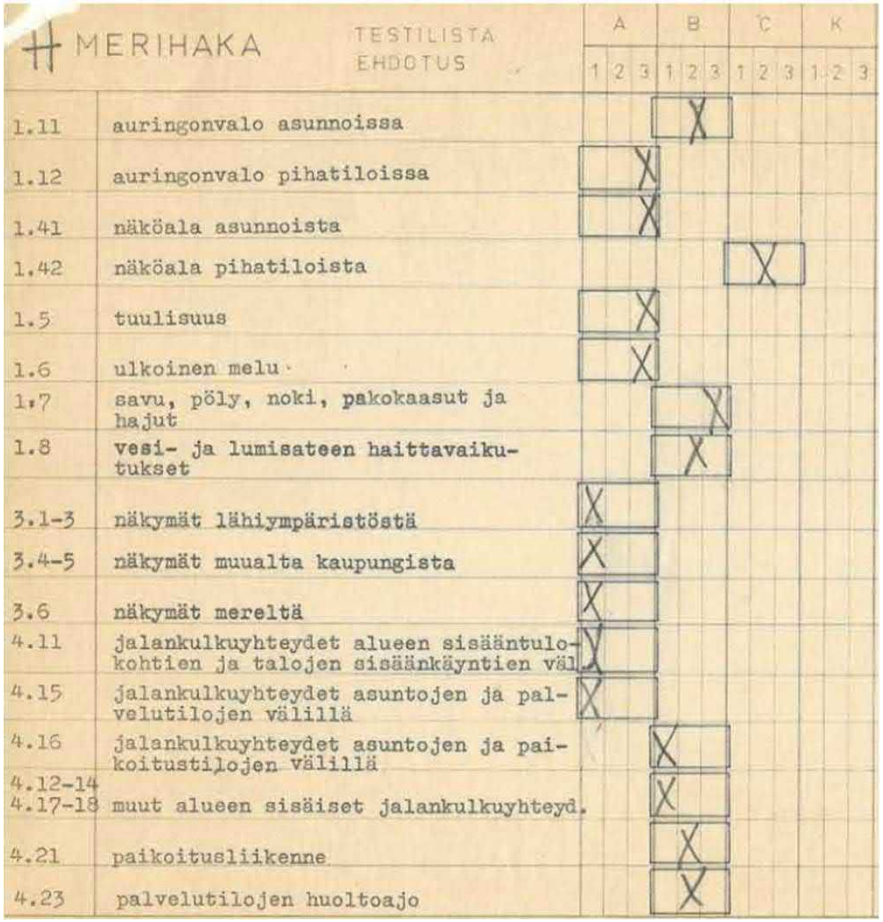

MERIHAKA TESTILISTA EHDOTUS		A 1	A 2	A 3	B 1	B 2	B 3	C 1	C 2	C 3	K 1	K 2	K 3
1.11	auringonvalo asunnoissa					X							
1.12	auringonvalo pihatiloissa			X									
1.41	näköala asunnoista			X									
1.42	näköala pihatiloista								X				
1.5	tuulisuus			X									
1.6	ulkoinen melu			X									
1.7	savu, pöly, noki, pakokaasut ja hajut						X						
1.8	vesi- ja lumisateen haittavaikutukset					X							
3.1-3	näkymät lähiympäristöstä	X											
3.4-5	näkymät muualta kaupungista	X											
3.6	näkymät mereltä	X											
4.11	jalankulkuyhteydet alueen sisääntulokohtien ja talojen sisäänkäyntien väl	X											
4.15	jalankulkuyhteydet asuntojen ja palvelutilojen välillä	X											
4.16	jalankulkuyhteydet asuntojen ja paikoitustilojen välillä				X								
4.12-14 4.17-18	muut alueen sisäiset jalankulkuyhteyd.				X								
4.21	paikoitusliikenne					X							
4.23	palvelutilojen huoltoajo					X							

...konkretiaan

- Merinäköalojen turvaamiseksi rakennukset päätettiin sijoittaa vapaasti eikä umpikortteleihin.
- Erilaiset rakennustyypit ja sommitelma tekee alueesta erityisen.
- Merihaka arkkitehtonisesti kunnianhimoinen.
- Merihaan pohja on syntynyt systeemiajattelusta, joka näkyy ankarimmin kannen alaisessa maailmassa, mutta toteutus sisältää myös joustavuutta ja variointia.

Merihaan kehittämisen reunaehdot

- Poikkeuksellinen megastruktuuri, jossa kaavoitus ja rakennus limittyvät megastruktuuriksi
- mattomainen systeemi, 7,5 x 7,5 metrin ruuduissa toistuva megarakenne, joka ei artikuloidusti ala mistään, eikä pääty mihinkään.
- Merihaan näkökulmasta moduuliverkon ulkopuolella ei ole mitään
- Tämän johdosta kehittämisen reunaehdot ja kytkeytyminen muuhun kaupunkirakenteeseen selvitettävä huolellisesti
- Kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa syytä ottaa huomioon visuaalisen ja toiminnallisen ohella myös systeeminen näkökulma

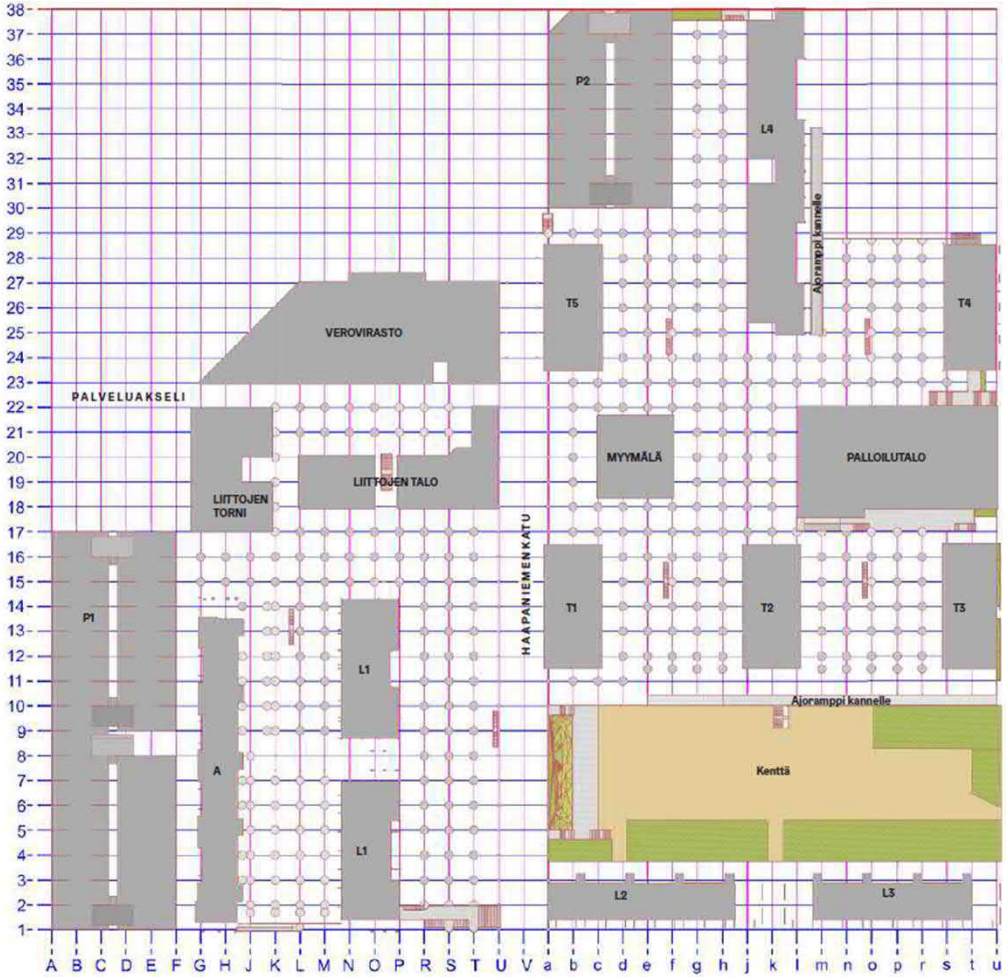

Merihaan monet arvot

- Merihaka kokonaisuudessaan tunnistettu kulttuuriympäristöksi ja ympäristöhistoriallinen selvitys tarkentanut alueen arvoja
- Asemakaavassa tämä tunnistaminen tulee tunnustaa, eli näkyä alue- ja rakennuskohtaisina suojelumääräyksinä, sekä mahdollisesti korjaustapaohjeina
- vielä aikaista hahmottaa minkä laajuisia ja sisältöisiä määräykset ovat
- (Näkökulma hallinnollista kulttuuriympäristötyötä tekevän asiantuntijan näkökulma)

- (kulttuuriympäristön) arvoa ei ole ilman (yhteisön) tahtoa > arvo on yhteisesti sovittua tai yhdessä hyväksyttyä, eikä se ole vain yksittäisen henkilön mielipide

- Asiantuntijuutta on myös ammattiyhteisön ulkopuolella > asiantuntijuus toisenlaista – se perustuu esim. rakennusten asukkaiden omiin, subjektiivisiin tai yhteisönä jakamiin kokemuksiin ja muistitietoon

- Merihaan systemaattista menetelmää hahmotettaessa esitettiin; ”*että joukkoon pitäisi saada myös asukkaiden edustaja. Kun yhtään tulevaa asukasta ei ollut tiedossa, todettiin, että suunnittelijat olivat päteviä edustamaan asukkaita*” > nyt tilanne on toinen!

Kiitos!

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

Etnografinen tutkimus Merihaan alueen erityispiirteistä ja tulevaisuudesta

Tiivistelmä raportista 12.4.2022

Annika Lepistö
Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

Helsinki

Tutkimuksen tausta

- Kenno Anthropological Consulting on Helsingin kaupungin tilauksesta toteuttanut syys-marraskuussa 2021 etnografisen tutkimuksen Merihaan alueella.

- Tutkimuksen tavoitteena on ollut luoda ymmärrystä siitä, mitä ovat Merihaan erityispiirteet ja tunnelma asukkaiden näkökulmasta, sekä mitä tarpeita ja toiveita alueen asukkailla ja toimijoilla on tulevaisuuden muutoksille.

- Tutkimuksen aikana kerätty runsas materiaali on analysoitu ja koostettu raportiksi. Tämä on tiivistelmä raportista. Koko raportti on luettavissa Helsingin kaupungin sivuilla.

- Aineistoa on analysoitu Kennon sisäisissä työpajoissa sekä yhdessä tilaajan kanssa analyysityöpajassa, jossa yhdessä pohdittiin mm. jatkotoimenpiteitä.

Tutkimuksen osallistujat

- Osana tutkimusta on haastateltu alueen asukkaita ja toimijoita sekä tehty havainnointia alueella useampana ajankohtana. Lisäksi alueella on järjestetty kaksi tilaisuutta, joihin alueen asukkaita kutsuttiin kertomaan toiveistaan ja tarpeistaan alueeseen liittyen.

- Tutkimukseen osallistui yhteensä ainakin 66 alueen asukasta ja toimijaa.

- Tutkimuksen osallistujat on anonymisoitu yksityisyyden turvaamiseksi.

Tiivistelmä raportista

Merihaka on asukkaidensa arvostama asuinalue

- Monien asukkaiden suhde Merihakaan on voimakas. Paikallisylpeys nousee vahvasti esille läpi tutkimuksen. Alue on omaleimainen ja sijainniltaan keskeinen, mutta tunnelmaltaan rauhallinen sekä merellinen.

- Alueella asuu paljon eri taustaisia ja -ikäisiä ihmisiä. Siellä asuu Merihakaan alun perin muuttaneita ihmisiä, joiden elämäntarinat nivoutuvat alueeseen.

- Kuvatessaan aluetta asukkaat korostavat sen karuja piirteitä lämmöllä.

- Alueella kuvataan olevan poikkeuksellinen yhteisöllistä. Sen keskeinen merellinen sijainti yhdistettynä rauhallisuuteen ovat alueen keskeisiä houkutustekijöitä.

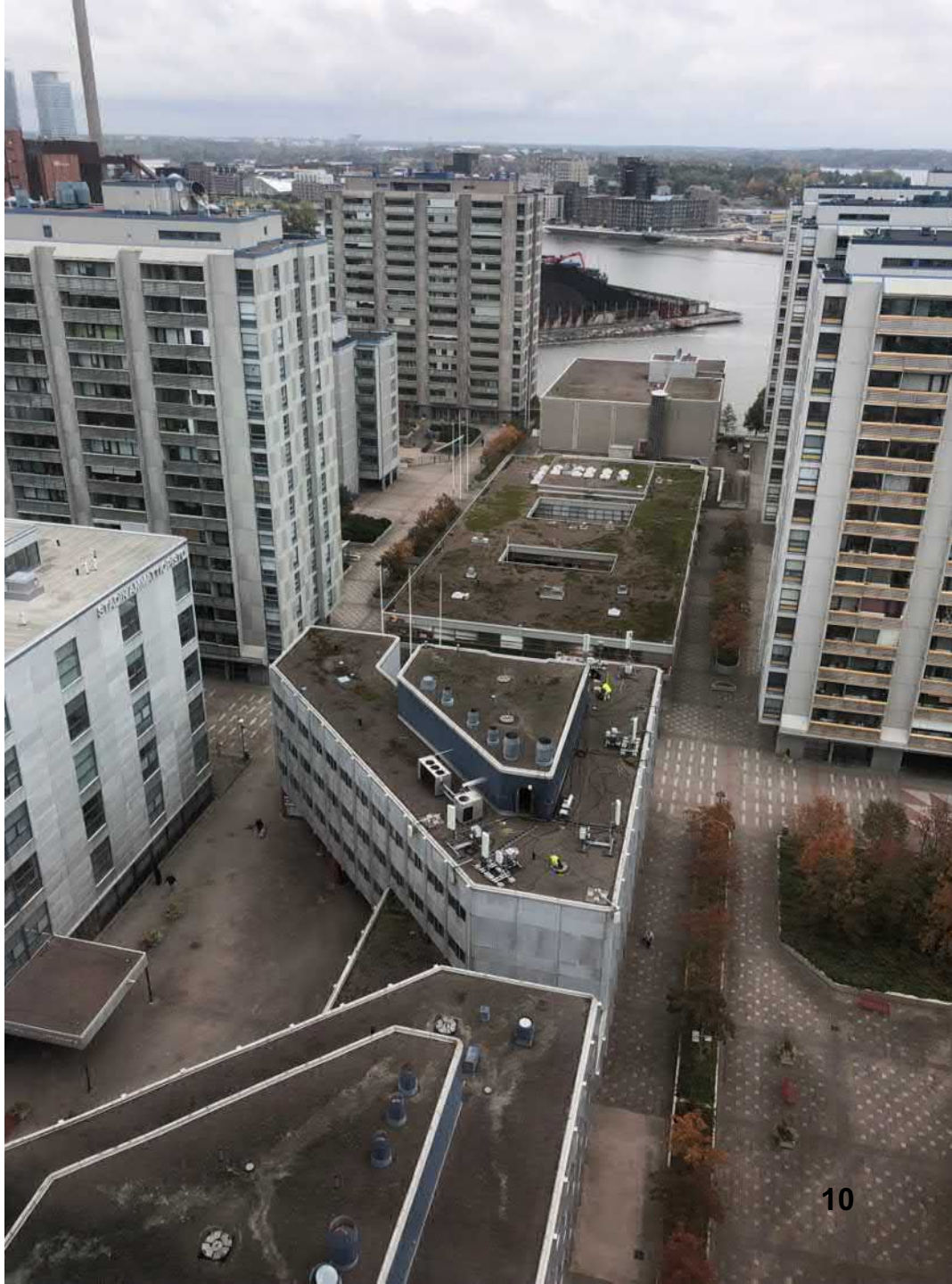

Merihaan erityispiirteet ja tunnelma

- Alueen tunnusomaista arkkitehtuuria, ’betonibrutalismia’, arvostetaan. Vaikka muutoksiin suhtaudutaan eri tavoin, voimakasta integroitumista etenkään tyylillisesti muun kaupungin kanssa eivät useimmat asukkaat toivo. Sen sijaan moni toivoo, että alueen erityispiirteitä tulisi positiivisessa valossa tuoda esiin.

- Näistä syistä muutoksiin alueella suhtaudutaan herkästi. Merihakaa tulisi arvostaa kokonaisuutena, alueena ja arkkitehtonisesti aikansa tuotteena yhtä lailla kuin muitakin lähialueita.

- Alueen merellisyyttä toivotaan kehitettävän asukkaiden ehdoilla.

- Alue mielletään yhtenä kokonaisuutena, jonka tyylillinen ja funktionaalinen eheys on tärkeä säilyttää. Myös tasa-arvoisen suunnittelun ajatus, joka juontaa juurensa Merihaan historiaan, tulisi säilyttää.

Merihaan muutokset puhututtavat

- Merihaan alueen muutokset herättävät epävarmuutta alueen asukkaissa. Kysymyksiä ja pelkoa liittyy ainakin täydennysrakentamiseen, kaavamuutoksiin, raitiotie- ja siltahankkeeseen, taloyhtiöiden remontteihin, parkkipaikkoihin ja tyylin suojeluun kunnostuksen ja kehittämishankkeiden yhteydessä.

- Moni suhtautuu siltahankkeiseen kohtuullisen toiveikkaasti ja positiivisesti, mutta täydennysrakentamiseen suurella varauksella. Täydennysrakentamiseen liittyy paljon epävarmuustekijöitä ja epäselviä motiiveja kehityksen taustalla.

- Merihaan alueella tapahtuu useita muutoksia samaan aikaan, jolloin moni pelkää Merihaan jäävän remonttien ajaksi saarroksiin ja syrjään esimerkiksi liikenneyhteyksistä.

- Täydennysrakentamista ei toivota alueelle, erityisesti jos se pilaa väljyyden, näkymät, merellisyyden tai alueen arkkitehtonisen kokonaisuuden. Epävarmuutta ja pelkoa herättää se, että Merihaan toimivuus pilataan tai rakennuksia aletaan rakentaa väärään kohtaan, rantaan tai rakennusten väleihin.

Kaupungin ja muiden alueen toimijoiden rooli Merihaassa

- Merihaan alueen toimijoiden roolit ja alueen kehittämistyö ovat asukkaille epäselviä. Alueella liikkuu epävarmuutta ja huhuja muutoksiin liittyen.

- Haasteena alueella on esimerkiksi kaupunkiin kohdistuva luottamuspula. Epävarmuutta aiheuttavat muutosten epäselvät perustelut, vähäinen tiedon määrä, lyhyt näkymä tulevaisuuteen ja pelko oman kotipaikan kohtalosta.

- Merihaassa on myös useita toimijoita, ja asukkaille ja osin toimijoillekin Merihaan kehittämisen vastuualueet ovat epäselviä – kuka on mistäkin vastuussa alueella? Vastuualueiden selkeyttäminen ja kehittämisen tekeminen yhteistyössä kaupungin, asukkaiden ja taloyhtiöiden sekä huoltoyhtiön kanssa yhteistyössä hillitsisi alueella liikkuvia epävarmuuksia.

- Merihaan asukkailla ei ole vahvaa osallisuutta alueen muutoksien päätöksentekoon. Asukkailla on hankkeiden perusteluista ja etenemisestä epävarmuutta ja tunnetta siitä, että selän takana tapahtuu muutoksia joiden edessä on itse voimaton. Monen kokemus on, että asioihin on mahdotonta vaikuttaa, koska ei tiedä missä, milloin ja miten voisi osallistua.

Tutkimuksen perusteella kootut toimintaehdotukset Helsingin kaupungille:

Vuorovaikutuksen ja luottamuksen parantaminen askeleina yhteiseen kehittämiseen Merihaassa.

Toimintaehdotukset kootusti

Osio 1: ALUEEN ASUKKAIDEN OSALLISUUDEN PARANTAMINEN

1. Kaikkien asukkaiden osallisuuden parantaminen Merihaan alueen kehittämis- ja muutostöiden päätöksissä
2. Vaikuttamisen mahdollisuuksien ja osallistavan jatkotyöskentelyn käytäntöjen luominen alueelle

Osio 2: HELSINGIN KAUPUNGIN VIESTINNÄN KEHITTÄMINEN MERIHAAN ALUEELLA

1. Tilannekuva alueen kehittämisestä ja kehittämisen tiekartta
2. Alueen arvon tunnustaminen ja esiin tuominen viestinnässä
3. Kaupungin motivaatioiden sanoittaminen ja muutosten perusteluista viestiminen
4. Alueen kehittämisen vastuualueiden selkeyttäminen
5. Huhuihin puuttuminen ja väärien käsitysten oikominen viestinnän keinoin
6. Viestinnän tekeminen saavutettavaksi selkokielisyydellä ja ei-digitaalisissa kanavissa

Osio 3: ALUEEN KEHITTÄMINEN ASUKKAIDEN TOIVEITA KUUNNELLEN JA YHDESSÄ KEHITTÄEN

1. Alueen tunnusomaisen, omintakeisen ulkonäön ja tyylin säilyttäminen ja sen arvostus tulevaisuudessa
2. Täydennysrakentamista alueella tulee harkita vakavasti
3. Yläkansirakenteen vaaliminen
4. Merellisyyden kehittäminen asukkaiden ehdoilla
5. Palveluiden kehittäminen

Kiitos!

Tilaisuuden ohjelma

17:00 – Tilaisuus alkaa, tervetuloa! / Elina Reponen, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:05 – Helsingin kaupungin asemakaavoituksen puheenvuoro Merihaan kehittämisestä / Arkkitehti Irene Siljama

17:15 – Merihaan kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvityksen esittely / Mikko Bonsdorff, Arkkitehtitoimisto Okulus

17:30 – Kaupunginmuseon puheenvuoro Merihaasta / Tutkija Juha Vuorinen

17:40 – Merihaan etnografisen tutkimuksen tulosten esittely / Annika Lepistö, Kenno Anthropological Consulting / Miltton Oy

17:55 – Asemakaavoituksen puheenvuoro jatkoaskelista / Arkkitehti Irene Siljama

18:00 Tauko

18:05 – Keskustelua, asukaspuheenvuoroja ja kysymyksiä.

Puheenvuorot / Antti Hautaniemi, asukas / Liisa Metsäranta, asukas / Eero Minkkinen, Merihaka-Seura

Keskustelua ja kysymyksiä.

19:00 – Tilaisuus päättyy

3. Suunnittelutyön vaiheet

3.1 Info- & keskustelutilaisuus

Tämän tilaisuuden tarkoitus esittää tehtyä tutkimustyötä, sen tuloksia sekä historiaselvitystä. Lisäksi tavoitteena on esitellä ja keskustella kehittämisen prosessista.

Teillä asukkailla, toimijoilla sekä muilla osallisilla on mahdollisuus kysyä kysymyksiä, nostaa esille ajatuksia ja keskustella aiheesta.

Lisätietoa myös tilaisuuden jälkeen:

Irene Siljama – irene.siljama@hel.fi

Verkkosivulla hel.fi/keskusta julkaistaan:

- Etnografinen tutkimus
- Kaupunkirakenne- ja ympäristöhistoriaselvitys
- Usein kysyttyjä kysymyksiä
- Tilaisuudesta tallenne

Tietoa Hakaniemen- ja Merihaansillasta: kruunusillat.fi

Tietoa Yleiskaava 2016:sta sekä voimassa ja valmisteilla olevista kaavoista: kartta.hel.fi

3.2 Kesän/syksyn työpajat (skenaariotyö)

Etnografisessa tutkimuksessa nostettiin esille merihakalaisten toive siitä, että kaupungin viestintää alueen kehittämistilanteesta parannettaisiin ja että asukkaita ja toimijoita osallistettaisiin työssä.

Tutkimuksessa tuli myös ilmi Merihakalaisten tuntemus sekä arvostus alueesta.

Työn lähtiessä käyntiin kaupungin tavoitteena on järjestää alueella työpaja tai kaavapäivystystä, jossa keskusteltaisiin eri kehittämisvaihtoehdoista ja niiden mahdollisista vaikutuksista kaupunkirakenteeseen, ihmisten elinolosuhteisiin sekä historiallisiin arvoihin.

3.3 Historiallisten arvojen tunnistaminen

Yhteistyössä Helsingin kaupunginmuseon kanssa, on tavoitteena tutkia ja tunnistaa alueen historiallisia arvoja.

Docomomo International (International Committee for Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighbourhoods of the Modern Movement) on 1988 perustettu kansainvälinen modernin arkkitehtuurin tutkimus- ja suojelujärjestö. Järjestöön kuuluu noin 70 paikallisosastoa kaikista maanosista.

Docomomo Suomi Finland ry toimii modernin arkkitehtuurin asiantuntijaorganisaationa Suomessa.

Merihaka on lisätty DOCOMOMO valikoimaan 2017. Listauksen mukaan Merihaka on

”edustava esimerkki 1970-luvun kaupunkirakentamisesta. Alue on korkeiden tornitalojen ja niitä reunustavien matalampien asuinrakennusten tiivis kokonaisuus… joka [Itä-Pasilan ohella] rakennettiin kerralla ja jossa sovellettiin kompaktikaupunkiajattelua. Arkkitehtonisesti Merihaka on kuitenkin Itä-Pasilaan verrattuna yksityiskohdiltaan huolitellumpi ja kaupunkikuvallisesti mietitympi kokonaisuus.”

https://docomomo.fi/kohteet/merihaka

3.4 Suunnitteluperiaatteet

Suunnitteluperiaatteet toimivat asemakaavoituksessa niin kutsuttuna välitasona. Tätä välitason suunnitelmaa tarvitaan:

”…kun kyse on erittäin laajasta kaavoitettavasta kokonaisuudesta tai alueella on paljon tonttikohtaisia kaavamuutos- ja poikkeamishakemuksia.

…[ja] on syytä muodostaa yhtenäinen kokonaiskuva koko alueen, sen osien eriaikaisen tai tonttikohtaisen asemakaavoituksen pohjaksi (mm. tasapuolisuus tontinomistajia kohtaan, yhteinen vuorovaikutus jne.) ”

Yleiskaava	• Koko kaupungin yleispiirteinen maankäytön ohjaus • Yleiskaava 2016 • Maanalainen yleiskaava	Vastuu MYLE
Osayleiskaava	• Östersundomin yleiskaava, voimassaolevat osayleiskaavat • Yleiskaavan 2016 kumotut alueet • Tulevat yleiskaavan 2016 tai mayk:n muutokset	Vastuu MYLE
Välitasot	• Yleiskaavaa tulkitsevat ja tarkentavat suunnitelmat, joilla ei ole juridista asemaa: (Visio), suunnitteluperiaatteet, kaavarunko	Vastuu ASKA
Asemakaava	• Aluetason yksityiskohtainen maankäytön ja rakentamisen ohjaus	Vastuu ASKA

Suunnitteluperiaatteet tuodaan julkisesti nähtäville jolloin asukkailla ja osallisilla on mahdollisuus kommentoida.

Tämän jälkeen periaatteita muokataan tarvittaessa ja viedään päätöksentekoon.

3.5 Tulevat kaavamuutokset & kehittäminen

Suunnitteluperiaatteiden pohjalta omistajatahot voivat hakea kaavamuutosta erillisille tonteille.

Kaavaehdotus tuodaan julkisesti nähtäville ja osallisilla on mahdollisuus kommentoida.

Tämän jälkeen suunnitelmia tarkennetaan ja tarkistettu ehdotus viedään päätöksentekoon.

Kun kaava tulee lainvoimaiseksi voi työ alkaa.

Kiitos!

Irene Siljama

Irene.siljama@hel.fi
09 3103 3174

hel.fi/keskusta

Helsinki